

પ્રકૃત

વિજ્ઞાન

3

બાલપોથી

PRAKRUT VIGYAN BALPOTHI

* पाइयकखरा *

क	ख	ग	घ	ङ	च	छ	ज
झ	ञ	ट	ठ	ड	ढ	ण	त
थ	द	ध	न	प	फ	ब	भ
म	य	र	ल	व	स्	ह	अ
आ	इ	ई	उ	ऊ	ए	ओ	अं

* संसुकृताक्षराः *

क	ख	ग	घ	ङ	च	छ	ज	झ	ञ
ट	ठ	ड	ढ	ण	त	थ	द	ध	न
प	फ	ब	भ	म	य	र	ल	व	श
ष	स्	ह	अ	आ	इ	ई	उ	ऊ	ऋ
ॠ	लृ	ए	ऐ	ओ	औ	अं	अः		

■ गुजराती अक्षरो ■

ક	ખ	ગ	ઘ	ડ	ચ	છ	જ	ઝ	ઞ
ટ	ઠ	ડ	ઢ	ણ	ત	થ	દ	ધ	ન
પ	ફ	બ	ભ	મ	ય	ર	લ	વ	શ
ષ	સ્	હ	અ	આ	ઇ	ઈ	ઉ	ઊ	ઋ
ૠ	લૃ	ૡ	ૢ	ૣ	૤	૥	૦	૧	૨

¥ ENGLISH LETTERS ¥

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z

ધર્મરાજા શ્રી વિજય કસ્તૂરસૂરીશ્વરજી જન્મશતાબ્દી વર્ષ
શ્રી નેમિ-વિજ્ઞાન-કસ્તૂરસૂરિ ગ્રંથશ્રેણી-૩

પ્રાકૃત વિજ્ઞાન બાળપોથી-૩

* દિવ્યાશિષ *

શાસનસમ્રાટ પ.પૂ. આચાર્ય
શ્રીમદ્ વિજય નેમિસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબ
વાત્સલ્યવારિધિ સમયગ પ.પૂ. આચાર્ય
શ્રીમદ્ વિજય વિજ્ઞાનસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબ

* અંતઃ સ્ફુરણા *

પ.પૂ. પ્રાકૃતવિશારદ, ધર્મરાજા આચાર્ય ભગવંત
શ્રીમદ્ વિજય કસ્તૂરસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબ

* પ્રેરણા *

પ.પૂ. આચાર્ય શ્રી વિજય ચંદ્રોદયસૂરીશ્વરજી મ.સા.
પ.પૂ. આચાર્ય શ્રી વિજય અશોકચંદ્રસૂરીશ્વરજી મ.સા.

* સંપાદક *

પ.પૂ. આચાર્ય શ્રી વિજય સોમચંદ્રસૂરિજી મ.સા.

* સહ સંપાદક *

ગણિ શ્રી શ્રીચંદ્રવિજયજી મ.સા.
મુનિ શ્રી જિનેશચંદ્રવિજયજી મ.સા.

* સંયોજક *

સ્વ.પ્રા. નર્મદાશંકર શાસ્ત્રી, એમ.એ. સાહિત્યાચાર્ય, કાવ્યતીર્થ

* પ્રકાશક *
શ્રી રાંદેર રોડ જૈન સંઘ - સુરત

* પ્રકાશન દિવસ *
મહા સુદ-૧૦, શનિવાર, તા.૩-૨-૨૦૦૧

નકલ : ૩૦૦૦
મૂલ્ય : રૂ.૬૦/-

શ્રી નેમિ-વિજ્ઞાન-
કરતૂરસૂરીશ્વરજી જૈન જ્ઞાનમંદિર
મેઈન રોડ, ગોપીપુરા,
સુરત-૩૬૫ ૦૦૧.
C/o. નીકેશભાઈ સંઘવી
ફોન : ૪૨૨૬૧૧
અશ્વિનભાઈ સંઘવી
ફોન : ૪૧૨૮૩૩

હર્ષદભાઈ યુનીલાલ શાહ
ભારત ટ્રેડિંગ કું.
૧૧૧, ટનટનપુરા સ્ટ્રીટ,
ખોજ ગલી, મુંબઈ-૪૦૦ ૦૦૬.
ફોન : ૫૦૦૨૧૭૫

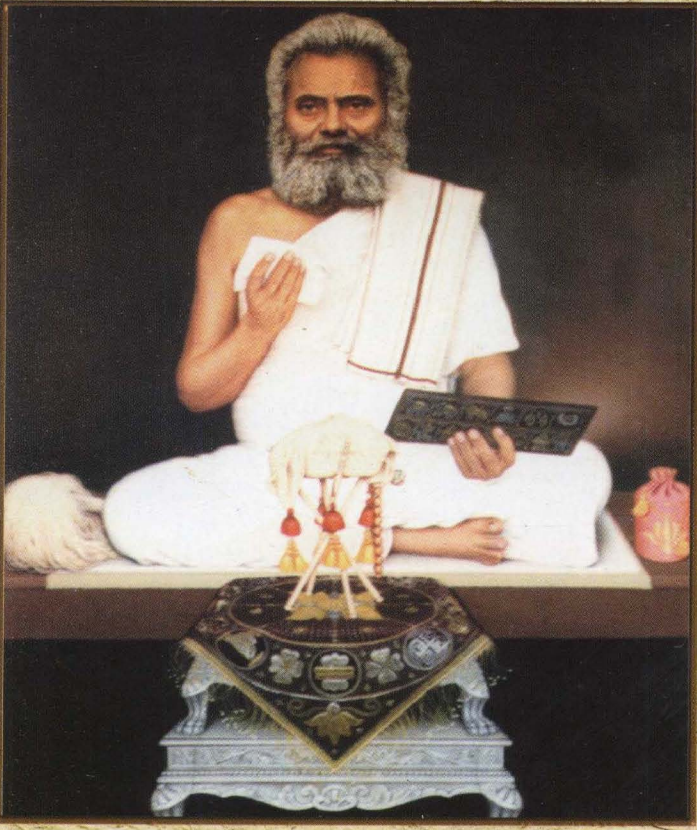
પ્રા
પ્તિ
સ્થા
ન

અનીલભાઈ શાન્તીલાલ ગાંધી
૧૧૦, મહાકાન્ત બિલ્ડિંગ,
આશ્રમ રોડ, વી.એસ. હોસ્પિટલ સામે,
અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૬.
ફોન : ૬૫૭૭૦૩૭

શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથ
જૈન દેરાસર પેઠી
અડાજણ પાટીયા, રાંદેર રોડ,
સુરત-૩૬૫ ૦૦૬.
ફોન : ૬૮૭૪૮૮

* મુદ્રક *
નેહજ એન્ટરપ્રાઈઝ : ૧૭૬/૨, જવાહરનગર રોડ નં.૨, ગોરેગાંવ [વે], મુંબઈ-૪૦૦ ૦૬૨.
Ph.: 8736745/8736535 • E-mail : mktg@nehaj.com • Web : www.nehaj.com

शासनसभाट्
प.पू. आचार्य श्रीमद् विजय
नेमिसूरीश्वरजु महाराज साहेब

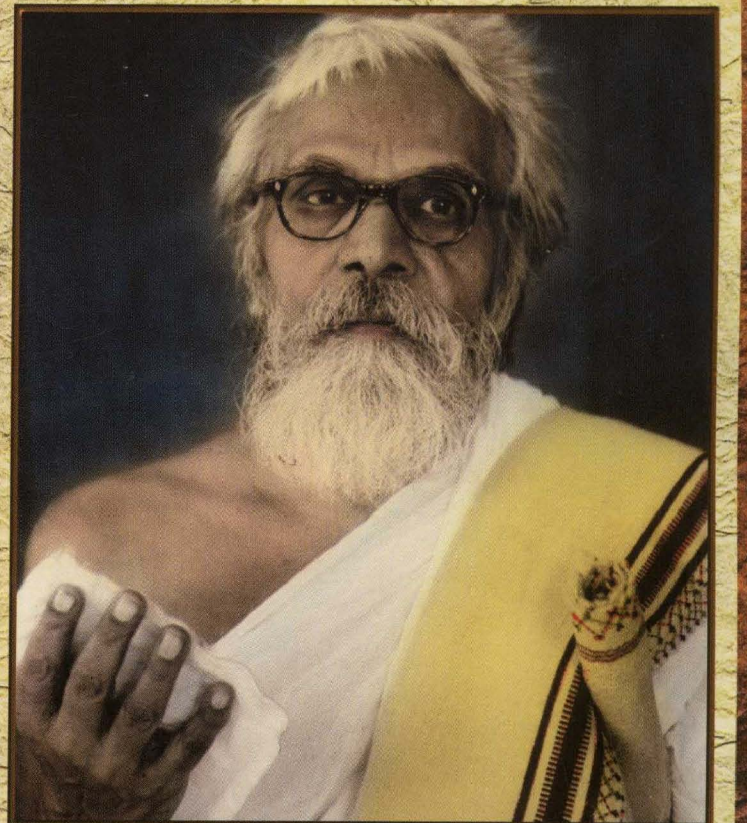
P.P. ACHARYA
NEMISURISWARJI
MAHARAJA SAHEB

पगुरु - गुरुवो संता, आबालबंभयारिणो ।
पशीएज्ज सया मज्झ, नेमि-विन्नाणसूरिणो ॥

पात्सल्यवारिधि,
समयज्ञ प.पू. आचार्य श्रीमद् विजय
विज्ञानसूरीश्वरजु महाराज साहेब

P.P. ACHARYA
VIGYANSURISWARJI
MAHARAJA SAHEB

સામાજિક સંસ્થા

સામાજિક સંસ્થાના અંગિકારીઓને જોઈને
જેવાય તેવા સંસ્થાના અંગિકારીઓને જોઈને
પ્રત્યેક સંસ્થાના અંગિકારીઓને જોઈને

જેવાય તેવા સંસ્થાના અંગિકારીઓને જોઈને
જેવાય તેવા સંસ્થાના અંગિકારીઓને જોઈને
જેવાય તેવા સંસ્થાના અંગિકારીઓને જોઈને
જેવાય તેવા સંસ્થાના અંગિકારીઓને જોઈને
જેવાય તેવા સંસ્થાના અંગિકારીઓને જોઈને
જેવાય તેવા સંસ્થાના અંગિકારીઓને જોઈને
જેવાય તેવા સંસ્થાના અંગિકારીઓને જોઈને
જેવાય તેવા સંસ્થાના અંગિકારીઓને જોઈને
જેવાય તેવા સંસ્થાના અંગિકારીઓને જોઈને
જેવાય તેવા સંસ્થાના અંગિકારીઓને જોઈને

૫/૬/૨૦૨૦
૨૩/૫/૨૦૨૦
સામાજિક સંસ્થા
મિગાળક
પ્રૌદ્ધ

સામાજિક સંસ્થા

પ.પૂ. પ્રાકૃતવિશારદ્ ધર્મરાજ
આચાર્ય ભગવંત શ્રીમદ્ વિજય કસ્તૂરસૂરીશ્વરજી મ.સા.
P.P. ACHARYA KASTURISHWARJI M.S.

-: જન્મ :-
વિ.સં. ૧૯૫૭, પોષ વદ-૧
અમદાવાદ

-: સ્વર્ગવાસ :-
વિ.સં. ૨૦૩૨, વૈશાખ વદ-૧૪
સોજીત્રા

परिययो • परिचयः

सरलो सहावो, परमो पहावो, विणये वियासो, हियऐ पयासो ।
वयणेषु सिद्धी, सुयणे पसिद्धी, विणयेण वंदे, सूरिकत्थूरं तं ॥

जेसिं नयणम्मि किवा, हिययम्मि करुणा, वयणेषु य कोमलया,

जेसिं किइम्मि विउसया, किंतु पगिइए निरभिमाणया,

जेसिं भालम्मि सुहग्गं, परं पच्चणेषु निप्पिहया....

ते संति वीसइमसयणे धुरंधरजइणायरिएसु उत्तिमा **विजयकत्थूरसूरिणो** ॥

राजनयरम्मि **पिआ अमीचंदो, माआचंपावेन** कुत्थिए समुवन्नो कुलदीवगो
'कान्तिभाई' इइ । जुव्वणे **विजयनेमिसूरिसिस्सरयणमुणिसिरिविन्नाण-विजयस्स**
पहाणसीसो जाओ **मुणिसिरिकत्थूरविजओ** । पुण्णगुरुसमप्पणेण नाणपत्तिम्मि तिव्वपयासेण य
नाणी, सुयपारगामी च होहीअ । सरलया-सुयणया-सत्थपरिणयाइगुणेहिं सत्वमण्णो आसी । अणेगसीसेहिं
'गुरुजी', लोणेहिं च **'धम्मराया'** इइ विसेसणेण समलंकियो ।

पाइयसंरक्खण-संसोधण-संवड्डणसमप्पियाप्पणं तेसिं पुज्जाणं जम्मसयद्दीवरिसे पाइयगंथाणं
पयासणं, पाइयस्स य पयारोच्चिय ताण चरणकमलम्मि कियत्थांजलि....

- दीक्षा दिवस वि.सं. १९७६ - ५१गण ५६-३ - नावली, मेवाड
- प्रवर्तक पद वि.सं. १९९१ - ५१गण ५६-२-५६भगिरि
- गण ५६ वि.सं. १९९४ ५१रतक ५६-११-जमनगर
- पंन्यास पद वि.सं. १९९४ भागसर सु६-२-जमनगर
- उपाध्याय पद वि.सं. १९९७ भागसर-सु६-३ - सुरत
- आचार्यपद वि.सं. २००१ ५१गण सु६-४ - भुरानपुर

सरलः स्वभावः, परमः प्रभावः, विनये विकासः, हृदये प्रकाशः ।
वचनेषु सिद्धिः, सुजने प्रसिद्धिः, विनयेन वन्दे, सूरिकस्तूरं तम् ॥

येषां नयने कृपा, हृदये करुणा, वचनेषु च कोमलता,

येषां कृतौ विद्वत्ता, किन्तु प्रकृतौ निरभिमानता,

येषां भाले सौभाग्यं, परं प्रत्यङ्गेषु निःस्पृहता....,

ते सन्ति विंशतितमशतके धुरन्धरजैनाचार्येषूत्तमाः **विजयकस्तूरसूरिणः** ॥

राजनगरे **पिताअमीचंदो, माताचंपावेन** कुक्षौ समुत्पन्नः कुलदीपकः **'कान्तिभाई'**
इति । यौवने **विजयनेमिसूरि** शिष्यरत्नमुनि**श्रीविज्ञानविजय**स्य प्रधानशिष्यो जातो
मुनिश्रीकस्तूरविजयः । पूर्णगुरुसमर्पणेन, ज्ञानप्राप्तौ तीव्रप्रयासेन च ज्ञानी, श्रुतपारगामी च बभूव ।
सरलता-सुजनता-शास्त्रपरिणततादिगुणैः सर्वमान्योऽभूत्, अनेकशिष्यैः **'गुरुजी'**, लोकैश्च
'धर्मराजा' इति विशेषणेन समलङ्कृतः ।

प्राकृतसंरक्षण-संशोधन-संवर्धनसमर्पितात्मनां तेषां पूज्यानां जन्मशताब्दीवर्षे प्राकृतग्रन्थानां
प्रकाशनं, प्राकृतस्य च प्रचार एव तेषां चरणकमले कृतार्थाञ्जलिः.... ॥

સરળ સ્વભાવ, પરમ પ્રભાવ, વિનયે વિકાસ, હૃદયે પ્રકાશ,
વચનોમાં સિદ્ધિ, સુજને પ્રસિદ્ધિ, વિનયથી વંદુ, કસ્તૂરસૂરિને....

જેઓની આંખમાં કૃપા છે, હૃદયમાં કરુણા છે, વચનમાં કોમળતા છે;
જેઓની કૃતિમાં વિદ્વત્તા છે, પણ પ્રકૃતિમાં નિરભિમાનતા છે,
જેઓનાં લલાટ ઉપર સૌભાગ્ય છે, પણ પ્રત્યેક અંગોમાં નિઃસ્પૃહતા છે,
તેઓ છે વીસમી સદીના ધુરંધર જૈનાચાર્યોમાં એક વિજયકસ્તૂરસૂરીશ્વરજી....

રાજનગર (અમદાવાદ ખેતરપાલની પોળમાં) પિતા અમીચંદભાઈ, માતા ચંપાબેનની કુક્ષિમાં કુલદીપક કાંતિભાઈ જન્મ્યા. જુવાનીમાં વિજયનેમિસૂરીશ્વરજી મહારાજના શિષ્યરત્ન મુનિ શ્રી વિજ્ઞાનવિજયજીના મુખ્યશિષ્ય મુનિ શ્રી કસ્તૂરવિજયજી બન્યા. પૂર્ણ ગુરુ સમર્પણભાવ અને જ્ઞાન મેળવવાની તીવ્રલગનથી જ્ઞાની તેમજ શ્રુત પારગામી બન્યા. સરળતા, સુજનતા અને શાસ્ત્ર પરિણતતા વગેરે ગુણોથી સર્વમાન્ય થયા. અનેક શિષ્યોએ ‘ગુરુજી’ તેમજ લોકોએ ‘ધર્મરાજ’ના બિરુદથી બીરદાવ્યા.

પ્રાકૃતના સંરક્ષણ સંશોધન અને સંવર્ધનમાં જ જેમણે પોતાનું જીવન સમર્પિત કર્યું છે, તેવા પૂજ્યશ્રીના જન્મશતાબ્દી વર્ષે પ્રાકૃતગ્રંથોનું પ્રકાશન, પ્રાકૃતનો પ્રચાર એજ તેઓશ્રીના ચરણ કમળમાં સાચી અંજલિ છે....

***A person who is Humble natured,
well-versed with humble deeds and enlightened heart,
Who is well known, to such a noble person
we bow down to Kastursuri.***

In whose eyes we can find kindness
In whose heart lies affection.
whose speech is melodiously sweet.

Whose deeds are noble & is humble natured. Whose fore-
head is enlightened, whose whole being is that of one who is the
most renowned Scholar of this Twentieth Century,
VijayKastursuriji.

Who was born in Rajnagar which is situated at Ahmedabad
in the pole of Khetarpal. Father **Amichandbhai** and Mother
Champaben were blessed with a son who was named **Kantibhai.**

By his entire dedication towards his teacher and the desire
to acquire knowledge made him appreciated by the people. To
achieve his qualities like humbleness, nobleness and an expert
in Scriptures. Many of his disciples called him **Guruji** and peo-
ple gave him the title of **Dharma Rajaa .**

We are dedicating this book to the person who had given
his entire life to bring the language of Praakruta in the limelight
for the people.

पढंतु पाइयं, लहंतु सुहं

जिणागमा सवे, सूत्ताणि च बहुलाइं पाइये वट्टन्ते । अओ पाइयभासा अम्हकेरी माउभासा । परं कालप्पहावेण एसा विम्हियप्पाया ।

पाइयविसारयायरियसिरिविजयकत्थूरसूरिहिं छत्तीसवरिसपुब्बं पाइयपसाररसिगरायचंदभाई-मग्नलालभावणओ भावनयरवासिपंडियवरियसिरिनम्मदासंकरसत्थीसमीवे उज्जलायइवंतो बालगा बालत्तणत्तो माउभासापाइयसक्कयणायारो होंतु, इइ सुहासयेण “पाइयविब्बाणबालपोथी” कराविआ । पमायाओ कहिंचि ठिआ, परं गुरुजम्मसयदीवरिसे अम्हाणं परमसोहग्गेण अवसिइगुरुकज्जं पूरियिउब्ब पत्ता ।

सा चउरेहिं भागेहिं परिक्किया, कालानुसारं सक्कय-गुज्जर-आंगलाणुवायेहिं संवट्टिया य । पढमे भागे चित्तपुत्थियव्व बालगेज्जाइं जइणपईगचित्ताणि, बिईए चित्तालंकया माउअक्खरा अप्पवक्काइइं य, तईये चउत्थे य सद्दा, धाउओ, रूवाणि, ताणं पओगा य समाविट्टा । सक्कयवक्काइं, पच्चुत्तराइइं य परिसिडे निवेसियाइं ।

पुज्जपगुरुविजयकत्थूरसूरिपायाणं किवया, गुरुबंधुजुगल-विजयचंदोदयसूरि, विजयासोगचंदसूरिमग्गदसणपुब्बियाए पेरणाए, गणिवरियसिरिसिरिचंदविजयस्स, मुणिसिरिजिनेसचंद-विजयस्स च परमायासेण, सहवट्टिसाहूणं साहेज्जेणं, विविहसंधाणं, गुरुगुणानुरायिजणाणं सहयोगेण, नेहजमुद्दणालय-बंधूणं सजुगतियपरिस्समेण य सट्टमासरूवाप्पकालम्मि एसा पयासिया ।

इच्छामो, इमो नवयरो पयासो पाइयाज्जयणे सहायगो होहिससइ । पाइयनाणेण य अप्पबोहं किच्चा पुण्णसुहं लहंतु जणा...

वि.सं. २०५६, मग्गसीसे वदि-१३
सिरिचंदप्पहदिक्खाकल्लाणगदिणे
माटुंगा-मुबईमज्जे ।

इइ पत्थइ
आयरियसिरिविजयासोगचंदसूरिसीसो
सोमचंदसूरी ।

पठन्तु प्राकृतं, लभन्तां सुखम्

जिणागमाः सर्वे, सूत्राणि च बहुलानि प्राकृते वर्तन्ते । अतः प्राकृतभाषा आत्मीया मातृभाषा । परं कालप्रभावेणैषा विस्मृतप्राया ।

प्राकृतविशारदाचार्यश्रीविजयकस्तूरसूरिभिः षट्त्रिंशद्वर्षपूर्वं प्राकृतप्रसाररसिकरायचंदभाईमग्नलाल-भावनातो भावनगरवासिपण्डितवर्यश्रीनर्मदाशङ्करशास्त्रिसमीपे उज्ज्वलायतिवन्तो बालका बालत्वादेव मातृभाषाप्राकृतसंस्कृतज्ञातारो भवन्तु इति शुभाशयेन “प्राकृतविज्ञानबालपोथी” कारिता । प्रमादतः कुत्रचित् स्थिता, परं गुरुजन्मशताब्दीवर्षे अस्माकं परमसौभाग्येन अवशिष्टगुरुकार्यं पूरयितुमिव प्राप्ता ।

सा चतुर्भिर्भागैः परिष्कृता, कालानुसारं संस्कृत-गुर्जर-आङ्गलानुवादैः संवर्धिता च । प्रथमे भागे चित्रपुस्तिकेव बालग्राह्याणि जैनप्रतीकचित्राणि, द्वितीये चित्रालङ्कृता मातृकाक्षराः, अल्पवाक्यादीनि च, तृतीये चतुर्थे च शब्दाः, धातवः, तेषां रूपाणि, प्रयोगाश्च समाविष्टाः । संस्कृतवाक्यानि, प्रत्युत्तरादीनि च परिशिष्टे निवेशितानि ।

पूज्यप्रगुरुविजयकस्तूरसूरिपादानां कृपया, गुरुबन्धुयुगलविजयचन्द्रोदयसूरि- विजयाशोकचन्द्रसूरीणां मार्गदर्शनपूर्विकया प्रेरणया, गणिवर्यश्रीश्रीचंद्रविजयस्य, मुनिश्रीजिनेशचंद्र-विजयस्य च परमायासेन, सहवर्तिसाधूनां साहाय्येन, विविधसङ्गानां, गुरुगुणानुरागिजनानां सहयोगेन, नेहजमुद्दणालयबन्धूनां सयुक्तिकपरिश्रमेण च सार्द्धमासरूपाल्पकाले एषा प्रकाशिता ।

इच्छामः, अयं नवतरः प्रयासः प्राकृताध्ययने सहायको भविष्यति, प्राकृतज्ञानेन चात्मबोधं कृत्वा पूर्णसुखं लभन्तां जनाः...

वि.सं. २०५६, मार्गशीर्षे वदि-१३,
श्रीचन्द्रप्रभदीक्षाकल्याणकदिने
माटुंगा - मुंबईमध्ये ।

इति प्रार्थयति
आचार्यश्रीविजयअशोकचन्द्रसूरिशिष्यः
सोमचन्द्रसूरीः

પ્રાકૃત ભણો, સુખ મેળવો

બધા જૈનાગમો, અને ઘણા સૂત્રો પ્રાકૃતમાં છે. માટે પ્રાકૃતભાષા આપણી માતૃભાષા છે. પરંતુ કાલના પ્રભાવથી વિસ્મૃત જેવી થઈ ગઈ છે.

પ્રાકૃત વિશારદ આચાર્યશ્રી વિજય કસ્તૂરસૂરિ મ.સા. દ્વારા ૩૬ વર્ષ પહેલાં પ્રાકૃતપ્રસારમાં રસિક એવા રાયચંદભાઈ મગનલાલની ભાવનાથી ભાવનગરવાસિ પંડિતવર્યશ્રી નર્મદાશંકર શાસ્ત્રી પાસે ઉજ્જવલ પ્રતિભાવાળા બાળકો બાલપણથી જ માતૃભાષા એવી પ્રાકૃત-સંસ્કૃતના જાણકાર થાય એવા આશયથી “પ્રાકૃત વિજ્ઞાન બાળપોથી” કરાવી.

પ્રમાદથી ક્યાંક પડી રહી, પરંતુ ગુરુજન્મ શતાબ્દી વર્ષે આપણા પરમ સૌભાગ્યના કારણે બાકી રહેલા ગુરુજીના કાર્યને પૂર્ણ કરવા માટે ફરી પ્રાપ્ત થઈ.

તે બાળપોથી ચારભાગોથી વિશિષ્ટ અને કાલના અનુસારે સંસ્કૃત-ગુજરાતી અને ઈંગ્લીશના ભાષાંતરો દ્વારા સારી તૈયાર કરેલ છે. પહેલા ભાગમાં ચિત્રાવલિની જેમ બાળકોને પસંદ પડે તેવા જૈન પ્રતીકના ચિત્રો, બીજામાં ચિત્રોથી શોભિત માતૃકાક્ષરો અને થોડા વાક્યો, ત્રીજા-ચોથામાં શબ્દો, ધાતુઓ, તેના રૂપો, પ્રયોગો મૂક્યા છે. સંસ્કૃત વાક્યો અને પ્રત્યુત્તરો પરિશિષ્ટમાં મૂકેલા છે.

પૂજ્ય પ્રગુરુ વિજય કસ્તૂરસૂરિ મ.સા.ની કૃપાથી, ગુરુબંધુ યુગલ વિજય ચંદ્રોદયસૂરિ, વિજય અશોકચંદ્ર મ.સા.ની માર્ગદર્શનયુક્ત પ્રેરણાથી, ગણિવર્ય શ્રીશ્રીચંદ્ર વિજય અને મુનિશ્રી જિનેશચંદ્ર વિજયના ઘણા પરિશ્રમથી, સહવર્તિ મુનિઓની સહાયથી, વિવિધ સંઘોના અને ગુરુગુણાનુરાગિ ભક્તજનોના સહયોગથી તથા નેહજ મુદ્રણાલયવાળા ભાઈઓના યુક્તિસહિત પરિશ્રમથી દોઢ મહિના જેવા થોડા સમયમાં આ બાળપોથી પ્રકાશિત થઈ.

અમે ઈચ્છીએ કે આ નવીનતમ પ્રયાસ પ્રાકૃત અભ્યાસમાં સહાયક થશે, અને પ્રાકૃતજ્ઞાનથી આત્મજ્ઞાનને જાણીને પૂર્ણ સુખને મેળવે...

વિ.સં. ૨૦૫૬, માગશર વદ-૧૩
શ્રી ચંદ્રપ્રભ દીક્ષા કલ્યાણક દિવસે
માટુંગા - મુંબઈ મધ્યે

આ પ્રમાણે અભિલાષા કરે છે...
આચાર્યશ્રી અશોકચંદ્રસૂરિ શિષ્ય સોમચંદ્રસૂરિ.

LEARN PRAAKRUTA AND ACHIEVE (GAIN) HAPPINESS

Many of our Jain Scriptures and verses are in Praakruta language. So Praakruta can be so called our Mother tongue, but due to modernisation, it has lost its originality.

About 36 years ago Pandit Shree Narmdashankar Shastri residing at Bhavnagar made a "Praakruta Vigyan Balpothi" for children to know their mother tongue Praakruta-Sanskrit from childhood, inspired by shree Raichandbhai Maganlal who was interested in spreading Praakruta by blessing of well-learned Praakruta Scholar Acharya Shree Vijay Kastursuri M.S.

It is our pleasure to complete the incomplete work of this book & fulfill the dreams on the occasion of our Guruji's Centenary Year.

This book is divided into 4 parts. Taking into consideration of today's generation, the words of this book has been converted into Sanskrit, Gujarati & English. The 1st book features Jain Symbols through vivid pictures. 2nd book features some pictures and their meanings with sentences and in 3rd & 4th book have featured some words, classification of metals experiments etc, are vividly shown. Sentences and exercises in sanskrit are given in appendices

This whole could be possible with the blessings of Pujya Praguru Kastursuri M.S., and under guardianship of Gurubandhu Yugal Vijay Chandrodaysuri & Vijay Ashokchandra M.S., along with hardships of Ganivarya Shree Shree Chandravijay & Muni Shree Jineshchandravijay, along with the sincere help from other disciples also.

It would not have been possible without the help of entire disciples and with the whole team of Nehaj Enterprise who with their sincere dedication have brought forward this book in just a short span of one and a half month.

We hope that this new experiment would help children to get the maximum knowledge of Praakruta and achieve complete happiness for their soul through spiritual knowledge.

Acharya Sri Ashokchandrasuri's disciple Somchandrasuri

होज्जा पाइयस्स पसरो

भो भो पाइयाहिलसिणो विज्जत्थिणो !
तुम्हाणं हत्थारविंदम्मि “पाइयविन्नाणबालपोथी” कमलं मुयंतां अम्हाणं हिययपउम्मं परमहरिसेण वियसियं होई ।
पाइयविसारयपुज्जायस्सिरिविजयकत्तूरसूरीणं जम्मसयद्दीवरिसे अप्पकेरस्स देसस्स मूलभासाए पाइयस्स सक्कयस्स
य पसरो पईगिहं होज्जा, भासाए लोगाभिरुई य वड्डु इइ सुहासयेण अम्हाणं एसो पसत्थो पयासो ।
अहिलसामो जं एयं पोथीचउक्कं लोगेज्जं होउ । निज्जीवसरिसी पाइयभासा पुणो जीवन्ती होज्जा ॥
इइ सिरिरांदेरोड जइणसंघो, सुरत ।

भूयात् प्राकृतस्य प्रसरः

भो भो प्राकृताभिलाषिणो विद्यार्थिनः !
युष्माकं हस्तारविन्दे “प्राकृतविज्ञानबालपोथी” कमलं मुञ्जतामस्माकं हृदयपद्मं परमहर्षेण विकसितं भवति ।
प्राकृतविशारदपूज्याचार्यश्रीविजयकस्तूरसूरीणां जन्मशताब्दीवर्षे आत्मीयस्य देशस्य मूलभाषायाः प्राकृतस्य संस्कृतस्य च
प्रसरः प्रतिगृहं भूयात्, भाषायां लोकाभिरुचिश्च वर्धताम् इति शुभाशयेन अस्माकमेष प्रशस्तः प्रयासः ।
अभिलष्यामो यदेतत् पोथीचतुष्कं लोकग्राह्यं भवतु, निर्जीवसदृशी प्राकृतभाषा पुनः जीवन्ती भूयात् ॥
इति श्री रांदेरोड जैनसङ्घः, सुरत

धामो प्राकृतो प्रसार

प्राकृतभाषाना अभिलाषी विद्यार्थीओ !
तमारं उस्तकमणमां “प्राकृत विज्ञान बालपोथी” रुप कमण मूकतां अमारं हृदयकमण परमहर्षथी विकसित थाय छे.
प्राकृतविशारद पूज्य आचार्य श्री विजयकस्तूरसूरि महाराजना जन्मशताब्दी वर्षे आपणा देशनी मूलभाषा प्राकृत अने
संस्कृतनो प्रयार घर घरमां थाय, भाषामां लोकनी अभिरुचि वधे. अे शुभ आशयथी अमारो आ प्रशस्त प्रयास छे.
अमे आशा राणीअे छीअे के आ यार पोथी लोक ग्राह्य थाय अने निर्ज्व जेवी थयेली प्राकृतभाषा पाछी ज्वंत बने.
वि. श्री रांदेरोड जैन संघ, सुरत

LET PRAAKRUTA BE WIDESPREAD

Students curious to learn Praakruta.

We from the bottom of our heart dedicate this Praakruta Vigyan Balpothi to you.

On this auspicious Centenary of the well known Scholar of Praakruta, the most renowned Pujya Acharya Shree VijayKastursuri Maharaj we humbly take the opportunity to widespread into each and every house the knowledge of our cultural language Praakruta and Sanskrut.

We hopefully wish that these Four Books will be appreciated and the so called forgotten language Praakruta will regain it's importance through you.

Shree Rander Road Jain Sangh, Surat

-: વર્ણ વિચાર :-

-: Varna Vichaar :-

પ્રશ્ન:- જૈન દર્શનનું ઘણું સાહિત્ય કઈ ભાષામાં લખાયેલ છે ?

Ques.:- In which language most of the literature of Jain Philosophy written ?

જવાબ:- જૈન દર્શનનું ઘણું સાહિત્ય પ્રાકૃત ભાષામાં લખાયેલ છે.

Ans.:- Most of the literature of Jain Philosophy is written in Prakrit language.

પ્રશ્ન:- પ્રાકૃતભાષામાં હ્રસ્વ સ્વર કેટલા ? અને કયા કયા ?

Ques.:- How many short vowels are there in Prakrit, and which are they ?

જવાબ:- પ્રાકૃત ભાષામાં હ્રસ્વ સ્વર ત્રણ છે. અ, ઇ, ઉ.

Ans.:- There are three short vowels in Prakrit. They are અ, ઇ, & ઉ.

પ્રશ્ન:- પ્રાકૃતભાષામાં ઋ અને ૠ નથી ?

Ques.:- Are there no ઋ & ૠ in Prakrit ?

જવાબ:- ના, પ્રાકૃતભાષામાં ઋ નો ફેરફાર થઈ અ, ઇ, ઉ અને ઇરિ થાય છે અને ૠ નો ફેરફાર થઈ ઇલિ થાય છે.

Ans.:- No, in Prakrit ઋ changes into અ, ઇ, ઉ & ઇરિ and ૠ changes into ઇલિ.

પ્રશ્ન:- પ્રાકૃતભાષામાં દીર્ઘસ્વર કેટલા ? અને કયા કયા ?

Ques.:- How many long vowels are there in Prakrit, and which are they ?

જવાબ:- પ્રાકૃતભાષામાં દીર્ઘસ્વર પાંચ છે આ, ઈ, ઊ, એ અને ઓ.

Ans.:- There are five long vowels in Prakrit They are - આ, ઈ, ઊ, એ and ઓ.

પ્રશ્ન:- પ્રાકૃતભાષામાં ऐ અને औ નથી ?

Ques.:- Are there no ऐ and औ in Prakrit ?

જવાબ:- ના, પ્રાકૃતભાષામાં ऐ અને औ નો અનુક્રમે એ અને ઓ થાય છે.

Ans.:- No, in Prakrit ऐ and औ change into એ and ઓ respectively.

પ્રશ્ન:- પ્રાકૃતભાષામાં અનુસ્વારને (◌) શેમાં ગણવામાં આવે છે ?

Ques:- In, Prakrit, what is the sign (◌), indicating the nasal pronunciation, considered to be in ?

જવાબ:- પ્રાકૃતભાષામાં અનુસ્વારને દીર્ઘસ્વરમાં ગણવામાં આવે છે.

Ans.:- In Prakrit, the sign (◌), is considered among long vowels.

પ્રશ્ન:- પ્રાકૃતભાષામાં વિસર્ગનો પ્રયોગ થાય છે ?

Ques:- In, Prakrit, is the sign (:),, used which denotes an aspirant pronunciation ?

જવાબ:- પ્રાકૃતભાષામાં વિસર્ગનો પ્રયોગ થતો નથી, તેને બદલે ઓ વપરાય છે.

Ans.:- No, In Prakrit, the sign (:), is not used. ઓ is used instead of it.

પ્રશ્ન:- પ્રાકૃતભાષામાં સ્વરો કેટલા ? અને કયા કયા ?

Ques:- How many vowels are there in Prakrit ? Which are they ?

જવાબ:- પ્રાકૃતભાષામાં સ્વરો ૯ છે, તે આ પ્રમાણે

Ans.:- There are 9 vowels (swar) in Prakrit. They are

--: સ્વર :-

--: Vowels :-

--: હ્રસ્વ :-

--: Short :-

અ ઇ ઉ

--: દીર્ઘ :-

--: Long :-

આ ઈ ઊ ઐ ઓ ં

પ્રશ્ન:- પ્રાકૃતભાષામાં વ્યંજનો કેટલા ? અને કયા કયા ?

Ques.:- How many consonants are there in Prakrit ? Which are they ?

જવાબ:- પ્રાકૃતભાષામાં વ્યંજનો ૩૧ છે, તે આ પ્રમાણે :-

Ans.:- There are 31 consonants in Prakrit. They are

--: વર્ગ :-

--: Category :-

કવર્ગ

ચવર્ગ

ટવર્ગ

તવર્ગ

પવર્ગ

--: વ્યંજન :-

--: Consonants :-

ક્ ખ્ ગ્ ઘ્ ઙ્

ચ્ છ્ જ્ ઝ્ ઞ્

ટ્ ઠ્ ડ્ ઢ્ ણ્

ત્ થ્ દ્ ધ્ ન્

પ્ ફ્ બ્ ભ્ મ્

--: સ્થાન :-

--: Place :-

કંઠ. Throat.

તાલુ. Palate.

મૂર્ધા. Palate & tongue.

દંત. Teeth.

ઓષ્ઠ. Lips.

અર્ધસ્વર :-

Ardhasvar :-

ય્

ર્

લ્

વ્

તાલુ. Palate.

મૂર્ધા. Palate & tongue.

દંત. Teeth.

દંતોષ્ઠ. Teeth & lips.

ઉષ્માક્ષર :-

Ushmakhsar :-

સ્

દંત. Teeth.

મહાપ્રાણ :-

Mahapran - An aspirated letter :-

હ્

કંઠ. Throat.

પ્રશ્ન:- પ્રાકૃતભાષામાં કયા વ્યંજનો ગણવામાં નથી આવ્યા ?

Ques.:- In Prakrit, which consonants are not considered ?

જવાબ:- પ્રાકૃતભાષામાં શ્ અને ષ્ આ બે વ્યંજનો ગણવામાં આવ્યા નથી. કારણકે આ બંનેનો સ્ થાય છે.

Ans :- In Prakrit, this two consonants શ્ and ષ્ are not considered because both of them are pronounced as સ્ .

પ્રશ્ન:- પ્રાકૃતભાષામાં કયા વ્યંજનો સ્વતંત્ર આવતા નથી ?

Ques.:- Which consonants do not appear independently in Prakrit ?

જવાબ:- પ્રાકૃતભાષામાં ઙ્ અને ઞ્ આ બે વ્યંજનો પ્રાયઃ સ્વતંત્ર આવતા નથી. આ ઉપરાંત પ્રાકૃતભાષામાં વિજાતીય સંયુક્ત વ્યંજનો આવતા નથી. ઉદાહરણ સઙ્ખો (શઙ્ખઃ), લાઞ્છણં (લાઞ્છનમ્). વિજાતીય ઉદાહરણ મુત્તી (મુક્તિઃ).

Ans.:- In Prakrit ઙ્ and ઞ્ are the two consonants which do not come independently. Besides, even different combined consonants are not used in Prakrit. eg. સઙ્ખો (શઙ્ખઃ) [Sankho], લાઞ્છણં (લાઞ્છનમ્) [Laanchhanam]. Different group e.g. મુત્તી (મુક્તિઃ) [Mutti]

પ્રશ્ન:- પ્રાકૃતભાષામાં ક્, ઋ વગેરે વ્યંજનોના ઉચ્ચાર સ્થાનો કેટલાં ? અને કયાં કયાં ?

Ques.:- How many places of pronunciation are there for consonants in Prakrit ? Which are they ?

જવાબ:- પ્રાકૃતભાષામાં ક્, ઋ વગેરે વ્યંજનોના ઉચ્ચારસ્થાનો છ છે.

Ans.:- There are six places of pronunciation for consonants ક્, ઋ etc. in Prakrit.

(૧) કંઠ (૨) તાલુ (૩) મૂર્ધા (૪) દંત (૫) ઓષ્ઠ અને (૬) નાસિકા

1) Throat 2) Palate 3) Palate tongue 4) Teeth 5) Lips 6) Nose.

(૧) કંઠમાંથી જે વર્ણો બોલાય છે, તે વર્ણોને કંઠ્ય કહેવાય છે.

1) Those letters which are pronounced from the throat are called 'kanthya'.

(૨) તાલુમાંથી જે વર્ણો બોલાય છે, તે વર્ણોને તાલવ્ય કહેવાય છે.

2) Those letters which are pronounced with the help of Palate are called 'Taalavya'.

(૩) મૂર્ધામાંથી જે વર્ણો બોલાય છે, તે વર્ણોને મૂર્ધન્ય કહેવાય છે.

3) Those letters which are pronounced by the contact of palate and tongue are called 'Murdhanya'.

(૪) દંતમાંથી જે વર્ણો બોલાય છે, તે વર્ણોને દંત્ય કહેવાય છે.

4) Letters which are spoken with the help of teeth are called 'Dantya'.

(૫) ઓષ્ઠમાંથી જે વર્ણો બોલાય છે, તે વર્ણોને ઓષ્ઠ્ય કહેવાય છે.

5) letters which are spoken by lips are called 'Ostthya'.

(૬) નાસિકામાંથી જે વર્ણો બોલાય છે, તે વર્ણોને અનુનાસિક કહેવાય છે.

6) letters that are spoken from the nose are called 'Anunaasik'.

પ્રાકૃતભાષામાં ૧. વર્તમાનકાળ, ૨. ભૂતકાળ, (હ્યસ્તન-પરોક્ષ-અદ્યતન ભૂતકાળના સ્થાને), ૩. આજાર્થ-વિદ્યર્થ (આશીર્વાદ) અને ૪. ભવિષ્યકાળ (શ્વસ્તન ભવિષ્ય અને સામાન્ય ભવિષ્યના સ્થાને) તેમજ ૫ ક્રિયાતિપત્યર્થ એટલા કાળો વપરાય છે.

In Prakrit, five tenses are used. They are : 1) Vartmaankaal (Present tense) 2) Bhutkaal (At the place of Hyastam, Paroksha, Adyatan Bhutkaal) (Past tense) 3) Agnyarth-Vidhyarth (Ashirvaad) 4) Bhavishyakaal (Svastan Bhavishya and Saamaanya Bhavishya) and 5) Kriyaatipattiyartha

૨ પ્રાકૃતભાષામાં દ્વિવચનને બદલે બહુવચન વપરાય છે. જ્યારે તેનો પ્રયોગ કરવામાં આવે છે ત્યારે 'બે' એવો અર્થ જણાવવાને માટે બહુવચનવાળા નામની સાથે વિભક્ત્યંત દો શબ્દનો પ્રયોગ થાય છે, દા.ત. દોણિ પુરિસા ગચ્છન્તિ = બે પુરુષો જાય છે.

In Prakrit, Plural tense is used instead of dual tense. To indicate the meaning of 'two' in the sentence, if necessary the word દો (i.e. two) is used along with the plural noun. Eg.: દોણિ પુરિસા ગચ્છન્તિ [Two men are going.]

-: વર્તમાન કાળ એકવચનના પુરુષ-બોધક પ્રત્યયો :-

-: Present Tense 1st person Singular affixes :-

૧લો પુરુષ.	મિ	(હું)	ભણામિ	(ભણામિ)	હું ભણું છું.
1st person.		I.			I am studying.
૨જો પુરુષ.	સિ	(તું)	ભણસિ	(ભણસિ)	તું ભણે છે.
2nd person.		You.			You are studying.
૩જો પુરુષ.	ઇ	(તે)	ભણઇ	(ભણતિ)	તે ભણે છે.
3rd person.		He.			He is studying.

-: ધાતુઓ :-

-: Root of the verbs :-

કહ	(કથ)	કહેવું.	To Say.	દા	(યચ્છ)	આપવું	To give.
ગચ્છ	(ગચ્છ)	જવું.	To Go.	ભણ	(ભણ)	ભણવું.	To study.
વસ્	(વસ્)	ચાલવું.	To Walk.	વસ્	(વસ્)	વસવું, રહેવું.	To live.

-: ધાતુઓના રૂપો :-

-: Forms of the verbs :-

ચલામિ	(ચલામિ)	હું ચાલું છું.	I am walking.
ચલસિ	(ચલસિ)	તું ચાલે છે.	You are walking.
ચલઇ	(ચલતિ)	તે ચાલે છે.	He/She is walking.
દામિ	(યચ્છામિ)	હું આપું છું.	I am giving.
દાસિ	(યચ્છસિ)	તું આપે છે.	You are giving.
દાઇ	(યચ્છતિ)	તે આપે છે.	He/She is giving.

આ પ્રમાણે કહ, ગચ્છ અને વસ્ ધાતુઓનાં રૂપો લખો.

Similarly write the forms of the verbs કહ (kah), ગચ્છ (gachh) and વસ્ (vas).

-: શબ્દો :-

-: Words :-

હં	અહં	(અહમ્)	હું	I.
તું	તુમં	(ત્વમ્)	તું	You.
સ	સો	(સઃ)	તે	He/She.

-: પ્રાકૃત વાક્યો :-

-: Prakrit Sentences :-

હં ભળામિ (અહં ભળામિ)	હું ભણું છું.	I am studying.	અહં ડામિ (અહં યચ્છામિ)	હું આપું છું.	I am giving.
તું ભળસિ (ત્વં ભળસિ)	તું ભણે છે.	You are studying.	તુમં ડાસિ (ત્વં યચ્છસિ)	તું આપે છે.	You are giving.
સ ભળઈ (સઃ ભળતિ)	તે ભણે છે.	He/She is studying.	સો ડાઈ (સઃ યચ્છતિ)	તે આપે છે.	He/She is giving.
અહં ચલામિ (અહં ચલામિ)	હું ચાલું છું.	I am walking.	હં વસામિ (અહં વસામિ)	હું વસું છું.	I am staying.
તુમં ચલસિ (ત્વં ચલસિ)	તું ચાલે છે.	You are walking.	તું વસસિ (ત્વં વસસિ)	તું વસે છે.	You are staying.
સો ચલઈ (સઃ ચલતિ)	તે ચાલે છે.	He/She is walking.	સ વસઈ (સઃ વસતિ)	તે વસે છે.	He/She is staying.
હં ગચ્છામિ (અહં ગચ્છામિ)	હું જાઉં છું.	I am going.			
તું ગચ્છસિ (ત્વં ગચ્છસિ)	તું જાય છે.	You are going.			
સ ગચ્છઈ (સઃ ગચ્છતિ)	તે જાય છે.	He/She is going.			

-: નીચેના વાક્યોનું પ્રાકૃત કરો :-

-: Translate the following sentences into Prakrit :-

હું ભણું છું.	I am studying.	હું વસું છું.	I am staying.
તું ભણે છે.	You are studying.	તું વસે છે.	You are staying.
તે ભણે છે.	He/She is studying.	તે વસે છે.	He/She is staying.
હું ચાલું છું.	I am walking.	હું જાઉં છું.	I am going.
તું ચાલે છે.	You are walking.	તું જાય છે.	You are going.
તે ચાલે છે.	He/She is walking.	તે જાય છે.	He/She is going.

તમારા કરેલાં પ્રાકૃત વાક્યો સાચાં છે કે ખોટાં છે તે જાણવા માટે પુરવણી વિભાગ જુઓ.

To check your translated Prakrit sentences - Please refer to supplementary section.

-: શબ્દો - અવ્યયો :-

-: Words - Adverbs :-

અજ્ઞ	(અઘ)	આજ.	Today.	જહિં	(યત્ર)	જ્યાં.	Where.
અત્થ	(અત્ર)	અહીંયા.	Here.	તયા	(તદા)	ત્યારે.	Then.
કયા	(કદા)	ક્યારે.	When.	તહ, તહા	(તથા)	તેમ.	In that manner.
કહં	(કથમ્)	શા માટે	Why	તહિં	(તત્ર)	ત્યાં	There
કહિં	(કુત્ર)	ક્યાં.	Where.	ન	(ન)	નહી.	No.
ચ, ય	(ચ)	અને.	And.	સમ્મં	(સમ્યક્)	સારી રીતે.	Properly.
જયા	(યદા)	જ્યારે.	When.	સયા	(સદા)	દરરોજ.	Daily.
જહ, જહા	(યથા)	જેમ.	Manner in which.	સહ	(સહ)	સાથે.	Together.

--: सर्वनाम :-

--: Pronoun :-

किम् (किम्) शुं ? What ? को (कः) कोष ? Who ?

--: नीचेना वाक्योनुं गुजराती करो :-

--: Translate the following sentences into English :-

हं तहिं भणामि ।	हं जहिं गच्छामि ।
तुं तहिं भणसि ।	तुं कहां गच्छसि । ?
स तहिं भणइ ।	स कहिं गच्छइ । ?
हं तहिं चलामि ।	हं कहां तहिं वसामि । ?
तुं तहिं चलसि ।	तुं तहिं वससि ।
स तहिं चलइ ।	स अत्थ वसइ ।

तमारा करेला गुजराती वाक्यो साया छे के भोटा छे ते जलवा माटे पुरवणी विभाग जुओ.

To check your translated Gujarati Sentences, Please refer to supplementary Section.

पगलुं-४ ● STEP-4

--: धातुओ :-

--: Root of the verbs :-

जाण् (ज्ञा)	जलवुं.	To know.	नम् (नम्)	नमवुं.	To bow.
ठ (स्था-तिष्ठ)	ठिभा रडेवुं.	To stand.	पढ् (पठ्)	भलवुं.	To study.
देक्ख (पश्य्)	डेभवुं, जेवुं.	To see.	पिव् (पा-पिव्)	पीवुं.	To drink.
			बोल्ल (कथ्)	भोल्लवुं.	To speak.

--: धातुओना रुपो :-

--: Forms of the verbs :-

पढामि (पठामि)	हुं भलुं छु.	I am studying.
पढसि (पठसि)	ते भले छे.	You are studying.
पढइ (पठति)	तुं भले छे.	He/She is studying.
ठामि (तिष्ठामि)	हुं ठिभो छुं.	I am standing.
ठसि (तिष्ठसि)	तुं ठिभो छे.	You are standing.
ठइ (तिष्ठति)	ते ठिभो छे.	He/She is standing.
देक्खामि (पश्यामि)	हुं जेउं छुं.	I am watching.
देक्खसि (पश्यसि)	तुं जेउं छे.	You are watching.
देक्खइ (पश्यति)	ते जेउं छे.	He/She is watching.
जाणामि (जानामि)	हुं जलुं छुं.	I am knowing.
जाणसि (जानासि)	तुं जले छे.	You are knowing.
जाणइ (जानाति)	ते जले छे.	He/She is knowing.

आ प्रमाणे नम्, पिव् अने बोल्ल धातुओनां रुपो लभो.

Similarly write the forms of the verbs नम् (nam), पिव् (piv) and बोल्ल (boll).

-: प्राकृत वाक्यो :-

-: Prakrit Sentences :-

को गच्छइ	(कः गच्छति)	कोण जाय छे ?	Who is going ?
स किं वदइ	(सः किं वदति)	ते शुं बोले छे ?	What is he speaking ?
हं जया कहामि	(अहं यदा कथयामि)	हुं ज्यारे कहुं छुं.	When I am saying.
तुं तया कहसि	(त्वं तदा कथयसि)	तुं त्यारे कहे छे.	Then you are saying.
हं तया जाणामि	(अहं तदा जानामि)	हुं त्यारे जाणुं छे.	Then I am knowing.
तुं जया जाणसि	(त्वं यदा जाणसि)	तुं ज्यारे जाणे छे.	When you are knowing.
स कया गच्छइ	(सः कदा गच्छति)	ते क्यारे जाय छे ?	When is he/she going ?
तुं सया गच्छसि	(त्वं सदा गच्छसि)	तुं सदा जाय छे.	You are always going.
हं जहा देक्खामि	(अहं यथा पश्यामि)	हुं जेम जोउ छुं.	As I am seeing (watching).

-: प्राकृत वाक्यो :-

-: Prakrit Sentences :-

तुं तहा देक्खसि	(त्वं तथा पश्यसि)	तुं तेम जुअे छे.	You are watching like that.
स जहा नमइ	(सः यथा नमति)	ते जेम नमे छे.	As he/she is bowing.
हं तहा नमामि	(अहं तथ नमामि)	हुं तेम नमुं छुं.	I am bowing like that.
तु किं पिबसि	(त्वं किं पिबसि)	तुं शुं पीवे छे ?	What are you drinking ?
हं पिबामि	(अहं पिबामि)	हुं पीवुं छुं.	I am drinking.
स अत्थ बोल्लइ	(सः अत्र कथयति)	ते अही बोले छे.	He/She is speaking here.
हं तहिं बोल्लामि	(अहं तत्र कथयामि)	हुं त्यां बोळुं छुं.	I am speaking here.

-: नीयेनां वाक्योनुं गुजराती करो :-

-: Translate the following sentences into English :-

हं न गच्छामि	हं जहिं देक्खामि ।
स न गच्छइ ।	स सया भणइ ।
तुं न तहिं गच्छसि ।	स किं पिबइ ।
स कहिं देक्खइ ।	तुं कहं पिबसि ।
स तहिं देक्खइ ।	

आ प्रमाणे घणं वाक्यो बनावी शकय छे.

Many Sentences can similarly be constructed.

-: नीयेनां वाक्योनुं प्राकृत करो :-

-: Translate the following sentences into Prakrit :-

हुं पीउं छुं.	I am drinking.	ते अही रडे छे.	He is staying here.
ते ભણતો નથી.	He is not studying.	ते कोण छे ?	Who is he ?
हुं ज्यारे याळुं छुं.	When I am walking.	ते शुं बोले छे ?	What is he speaking ?
त्यारे तुं याळे छे.	You are then walking.	हुं जेम कहुं छुं.	As I am saying.
हुं दररोज त्यां जाउं छुं.	I am going there daily.	तेम ते बोले छे.	He is saying like that.
तुं त्यां क्यारे जाय छे ?	When are you going there ?	ते शुं जोवे छे ?	What is he seeing ?

-: પ્રાકૃત વાક્યો :-

-: Prakrit Sentences :-

જિણો બોલ્લઈ	(જિનઃ કથયતિ)	જિન બોલે છે.	Jin is speaking.
જણો ગચ્છઈ	(જનઃ ગચ્છતિ)	માણસ જાય છે.	Man is going.
જણયો કહઈ	(જનકઃ કથયતિ)	પિતા કહે છે.	Father is saying.
પુત્તો નમઈ	(પુત્રઃ નમતિ)	પુત્ર નમે છે.	Son is bowing.
બાલો ભણઈ	(બાલઃ ભણતિ)	બાળક ભણે છે.	Child is studying.
બુહો ચલઈ	(બુધઃ ચલતિ)	પંડિત ચાલે છે.	A learned man is walking.
બ્રમ્હણો બોલ્લઈ	(બ્રાહ્મણઃ કથયતિ)	બ્રાહ્મણ બોલે છે.	Brahmin is speaking.
સમણો કહઈ	(શ્રમણઃ કથયતિ)	સાધુ કહે છે.	A Saint (Saadhu) is saying.
સીસો નમઈ	(શિષ્યઃ નમતિ)	શિષ્ય નમે છે.	Pupil is bowing.

-: નીચેનાં વાક્યોનું ગુજરાતી કરો :-

-: Translate the following sentences into English :-

હં તહિં ગચ્છામિ	જણયો તયા દેવ્ઝઈ ।
પુત્તો તહિં ગચ્છઈ ।	સમણો જહા બોલ્લઈ ।
બાલો જહિં ગચ્છઈ ।	સીસો તહા બોલ્લઈ ।
બુહો તહિં ગચ્છઈ ।	સાવગો નમઈ ।
પુત્તો જયા ભણઈ ।	

-: શબ્દો (અવ્યયો) :-

-: Words (Adverbs) :-

અઓ	(અતઃ) એથી.	That is why.	જઓ	(યતઃ) જેથી.	So that.
અહુણા	(અધુના) હવે.	Now.	તઓ	(તતઃ) તેથી.	That is why.
કુતો, કઓ	(કુતઃ) ક્યાંથી.	From where.	ત્તિ, ઇઈ	(ઈતિ) એ પ્રમાણે.	Similarly/like that.
કિંતુ	(કિન્તુ) પણ.	But.			

-: પ્રાકૃત વાક્યો :-

-: Prakrit Sentences :-

કિં અહુણા ગચ્છસિ	(કિમ્ અધુના ગચ્છસિ)	શું તું હવે જાય છે ?	What, are you going now ?
જણયો ઇઈ કહઈ	(જનકઃ ઇતિ કથયતિ)	પિતા આમ કહે છે.	Father is saying thus.
પુત્તો અઓ નમઈ	(પુત્રઃ અતઃ નમતિ)	પુત્ર એથી નમે છે.	Son is hence bowing.
બુહો તઓ દેવ્ઝઈ	(બુધઃ તતઃ પશ્યતિ)	વિદ્વાન્ તેથી જુએ છે.	Hence the wise person is seeing watching.

–: ધાતુઓ :-

–: Root of the verbs :-

અસ્ (અસ્)	હોવું, થવું.	To be, To become.	પડ્ (પત્)	પડવું.	To fall.
ઇચ્ઠ્ (ઇચ્ઠ્)	ઈચ્છવું, ચાહવું.	To wish, To desire.	પુચ્ઠ્ (પ્રચ્ઠ્-પૃચ્ઠ્)	પૂછવું.	To ask.
કર્ (કૃ)	કરવું.	To do.	હસ્ (હસ્)	હસવું.	To laugh.
ચર્ (ચર્)	ચાલવું, ચરવું.	To walk, To graze.	હો (ભૂ)	થવું.	To be, To become.
ચિત્ (ચિન્ત્)	ચિંતવન કરવું, વિચારવું.	To meditate, To think.			

–: ધાતુઓનાં રૂપો :-

–: Forms of the verbs :-

મ્હિ (અસ્મિ)	હું છું.	I am.	હોઈ (ભવતિ)	તે થાય છે.	He is becoming.
સિ (અસિ)	તું છે.	You are.	પડામિ (પતામિ)	હું પડું છું.	I am falling.
અત્થિ (અસ્તિ)	તે છે.	He/She is.	પડસિ (પતસિ)	તું પડે છે.	You are falling.
હોમિ (ભવામિ)	હું થાઉં છું.	I am being.	પડઈ (પતતિ)	તે પડે છે.	He is falling.
હોસિ (ભવસિ)	તું થાય છે.	You are being.			

આ પ્રમાણે કર્, પુચ્ઠ્, હસ્ વિગરે રૂપો લખો.

Similarly write for these verbs. કર્ (kar), પુચ્ઠ્ (Puchchh), હસ્ (Has).

– પ્રાકૃત વાક્યો :-

–: Prakrit Sentences :-

સ અત્થિ	(સ: અસ્તિ)	તે છે.	He is.
સ તહિં અત્થિ	(સ: તત્ર અસ્તિ)	તે ત્યાં છે.	He is there.
હં જહિં અસ્મિ	(અહં યત્ર અસ્મિ)	હું જ્યાં છું.	Where I am.
તું તહિં કિં સિ	(ત્વં તત્ર કિમ્ અસિ)	તું શું ત્યાં છે ?	What, are you there ?
જણો સમણો હોઈ	(જન: શ્રમણ: ભવતિ)	માણસ સાધુ થાય છે.	Man becomes a Saint.
સમણો જિણો હોઈ	(શ્રમણ: જિન: ભવતિ)	સાધુ જિન થાય છે.	Saint is becoming a Jin.
બ્રહ્મણો બુહો હોઈ	(બ્રાહ્મણ: બુધ્: ભવતિ)	બ્રાહ્મણ પંડિત થાય છે.	Brahmin is becoming a Scholar.
હં સીસો હોમિ	(અહં શિષ્ય: ભવામિ)	હું શિષ્ય થાઉં છું.	I am becoming a Pupil.
તું અહુણા પુચ્છઈ	(ત્વમ્ અધુના પૃચ્છતિ)	તું હવે પૂછે છે.	You are asking now.
હં ન પુચ્છામિ	(અહં ન પૃચ્છામિ)	હું પૂછતો નથી.	I am not asking.
સ કુઓ પડઈ	(સ: કુત: પતતિ)	તે ક્યાંથી પડે છે ?	From where is he falling ?
હં ન પડામિ	(અહં ન પતામિ)	હું પડતો નથી.	I am not falling.
રામો જહિં ગચ્છતિ	(રામ: યત્ર ગચ્છતિ)	રામ જ્યાં જાય છે.	Where Ram is going.
બુહો તહિં ગચ્છઈ	(બુધ: તત્ર ગચ્છતિ)	પંડિત ત્યાં જાય છે.	Scholar is going there.
કિં સ હસઈ	(કિં સ: હસતિ)	શું તે હસે છે ?	What, is he laughing ?
ન, સ ન હસઈ	(ન, સ: ન હસતિ)	ના, તે હસતો નથી.	No, he is not laughing.

-: શબ્દો :-

-: Words :-

અહેલ્લ (અલ્લાહ)	ઈશ્વર.	God.	પંડિઅ (પણ્ડિત)	પંડિત.	Scholar.
આરિય (આર્ય)	સજ્જન.	Gentleman.	ભૂવ (ભૂપ)	રાજા.	King.
દીણ (દીન)	ગરીબ.	Poor.			

-: નીચેનાં વાક્યોનું ગુજરાતી કરો :-

-: Translate the following sentences into English :-

ભૂવો તહિં સયા ન ગચ્છઈ

આયરિયો જહિં ચલઈ, તહિં ઉવજ્ઞાયો ચલઈ ।

સમણો જહા નમઈ, સીસો તહા નમઈ ।

પંડિઓ જહા બોલ્લઈ, સાવગો તહા બોલ્લઈ ।

મુક્કો ન નમઈ ।

પુરિસો સમણો હોઈ ।

સજ્જણો જહિં ગચ્છઈ, તહિં બાલો ગચ્છઈ ।

મુક્કો ન પઢઈ ।

પગલું-૭ ● STEP-7

પ્રાકૃતભાષામાં વિભક્તિઓ સાત હોય છે. તે સાતેય વિભક્તિઓ પદ્મા (પ્રથમા), બીયા (દ્વિતીયા), તડયા (તૃતીયા), ચૌત્થી (ચતુર્થી), પંચમી (પચ્ચમી), છટ્ટી (ષષ્ટી), સત્તમી (સપ્તમી) આ શબ્દોથી ઓળખાય છે.

There are Seven cases in Prakrit. They are known as : પદ્મા Paddhamaa (First), બીયા Biyaa (Second), તડયા Taiyaa (Third), ચૌત્થી Chautthi (Fourth), પંચમી Panchami (Fifth), છટ્ટી Chhatthi (Sixth) and સત્તમી Sattami (Seventh).

-: અકારાંત પુંલિંગ એકવચન :-

-: 'Akaarant' Masculine - Singular :-

જિણ (જિન) રાગ-દ્વેષરહિત, જિન. Jin - One who is free from attachment and hatred.

પદ્મા	જિણો	(જિનઃ)	જિન.	Jin.
બીયા	જિણં	(જિનમ્)	જિનને.	To Jin.
તડયા	જિણેણ	(જિનેન)	જિન વડે.	By Jin.
ચૌત્થી	જિણાય	(જિનાય)	જિનને માટે.	For Jin.
પંચમી	જિણત્તો	(જિનાત્)	જિનથી.	By Jin.
છટ્ટી	જિણસ્સ	(જિનસ્ય)	જિનનું, -નો, -ની.	Of Jin.
સપ્તમી	જિણે	(જિને)	જિનમાં.	In Jin.
સંબોહણં	હે જિણ !	(હે જિન !)	હે જિન !	O, Jin !

આ પ્રમાણે અકારાંત પુંલિંગ ભૂવ, આયરિય, સાવગ, પંડિઅ વગેરે શબ્દોના એકવચનનાં રૂપો થાય છે.

In this way, the Akaaraant masculine words like ભૂવ Bhuva (King), આયરિય Aayariya (Teacher), સાવગ Saavag (Follower) and પંડિઅ Pandita (Scholar) etc. can be in singular form.

જે શબ્દોના છેડે અ સ્વર આવે છે તેને અકારાંત કહેવાય છે. દા.ત. સાવગ શબ્દના સ્વર અને વ્યંજન આ પ્રમાણે જુદા પડે છે. સ્ + આ + વ્ + અ + ગ્ + અ = સાવગ, આ શબ્દના છેડે અ આવેલો છે તેથી અકારાંત સમજવો. આ પ્રમાણે આકારાંત, ઇકારાંત, ઈકારાંત, ઉકારાંત, ઊકારાંત શબ્દો સમજવા.

Those words which have अ vowel at the end, is called अकारंत eg. (सावग) Saavag S+aa+v+a+g+a = Saavag. Similarly, ('आ' kaaraant) ('इ' kaaraant) ('ई' kaaraant) ('उ' kaaraant) ('ऊ' kaaraant) words should be understood.

अकारंत शब्द :-	भूव (भूप)	राज.	King.	सावग (श्रावक)	श्रावक.	Follower.
	जिण (जिन)	भगवान.	God.	पंडिअ (पण्डित)	पंडित विगेरे.	Scholar etc.
आकारंत शब्द :-	बालिआ (बालिका)	બાલિકા.	Girl.	जोणहा (ज्योत्स्ना)	ચંદ્રનો પ્રકાશ.	Moonlight.
	ल्या (लता)	લતા, વિગેરે.	Creeper etc.			
इकारंत शब्द :-	मुणि (मुनि)	મુનિ.	Sage.	रिसि (ऋषि)	ऋषि.	Saint.
	कइ (कवि)	કવિ વિગેરે.	Poet etc.			
ईकारंत शब्द :-	महासई (महासती)	મહાસતી.	A great, A chaste and virtuous wife.			
	लच्छी (लक्ष्मी)	લક્ષ્મી.	Laxmi.			
	पिच्छी (पृथ्वी)	પૃથ્વી વિગેરે.	Earth etc.			
उकारंत शब्द :-	इंदु (इन्दु)	ચંદ્ર.	Moon.	गुरु (गुरु)	મોટું.	Big.
	लघु (लघु)	નાનું વિગેરે.	Small etc.			
ऊकारंत शब्द :-	सासू (श्वश्रू)	સાસુ.	Mother-in-law.	वहू (वधू)	વહૂ વિગેરે.	Wife etc.

-: धातुओ :-

-: Root of the verbs :-

किण् (क्री)	परीद्वुं.	To buy.	पुण् (पू)	पवित्र करुं.	To make it sacred.
चिण् (चि)	अकटुं करुं.	To collect.	लुण् (लू)	कापुं.	To cut.
जिण् (जि)	जुतुं.	To win.	सुण् (श्रु)	सांभणुं.	To hear.
थुण् (स्तु)	स्तुति करुं.	To sing in praise of.	हुण् (हु)	डोम करुं.	To offer into sacrificial fire.

-: अकारंत पुंलिंग शब्दो :-

-: 'अ'kaaraant masculine words :-

अक्क (अक)	सूर्य.	Sun.	काय (काय)	शरीर.	Body.
अण्ण (अन्य)	अन्य.	Others.	कुंभार (कुम्भकार)	कुंभार.	Potter.
अप्प (आत्मन्)	पोते.	Oneself.	कोड (क्रोड)	भोणो.	Lap.
अय (अयस्)	लोदुं.	Iron.	कोलिअ (कौलिक)	કરોળિયો.	Spider.
असंजम (असंयम)	असंयम.	Uncontrollable.	कोह (क्रोध)	કોપ.	Rage, Anger.
कंद (स्कन्द)	गणपति.	Lord Ganesh.	खग्ग (खड्ग)	તલવાર.	Sword.
कयर (कतर)	कयो ?	Which ?	धम्म (धर्म)	ધર્મ.	Religion.
			हत्थ (हस्त)	હાથ.	Hand.

—: અકારાંત નપુંસકલિંગ એકવચન :-

—: 'अ'kaaraant Neuter gender Singular :-

નાણ (જ્ઞાન) જ્ઞાન. Knowledge.

પઢમા	નાણં	(જ્ઞાનમ્)	જ્ઞાન.	Knowledge.
બીયા	નાણં	(જ્ઞાનમ્)	જ્ઞાનને.	To Knowledge.
તડયા	નાણેણ	(જ્ઞાનેન)	જ્ઞાન વડે.	By Knowledge.
ચડત્થી	નાણાય	(જ્ઞાનાય)	જ્ઞાન માટે.	For Knowledge.
પંચમી	નાણત્તો	(જ્ઞાનાત્)	જ્ઞાનથી.	Through Knowledge.
છડ્ડી	નાણસ્સ	(જ્ઞાનસ્ય)	જ્ઞાનનું, -નો, -ની	Of Knowledge.
સત્તમી	નાણે	(જ્ઞાને)	જ્ઞાનમાં.	In Knowledge.
સંબોહણં	હે નાણ !	(હે જ્ઞાન !)	હે જ્ઞાન !	O ! Knowledge.

આ પ્રમાણે અકારાંત નપુંસકલિંગ નયર, દાણ, ગેહ વિગેરે શબ્દોના એકવચનનાં રૂપો થાય છે.

Similarly, Singular forms can be made 'Akaaraant' from neutral gender words like નયર (Nayar), દાણ (Daan), ગેહ (Geh) etc.

—: અકારાંત નપુંસકલિંગ શબ્દો :-

—: 'अ'kaaraant Neuter gender words :-

કજ્જ	(કાર્ય)	કામ, કાજ.	Work.	પાવ	(પાપ)	પાપ.	Sin.
ઘર	(ગૃહ)	ઘર.	House.	પુણ્ણ	(પુણ્ય)	પુણ્ય.	Righteousness.
તત્ત	(તત્ત્વ)	રહસ્ય.	Mystery.	પુત્થય	(પુસ્તક)	પુસ્તક.	Book.
તિત્થ	(તીર્થ)	તીર્થ.	Place of Pilgrimage.	પુષ્પ	(પુષ્પ)	ફૂલ.	Flower.
દુહ	(દુઃખ)	દુઃખ.	Sorrow.	વક્ક	(વાક્ય)	વાક્ય.	Sentence.
નેત્ત	(નેત્ર)	આંખ.	Eye.	સત્ત્વ	(સત્ય)	સત્યું, યથાર્થ વચન.	Truth.
પણ્ણ	(પર્ણ)	પાંદડું.	Leaf.	સત્થ	(શાસ્ત્ર)	શાસ્ત્ર.	Scripture.

—: નીચેના વાક્યોનું ગુજરાતી કરો :-

—: Translate the following sentences into English :-

બાલો નયરં અહુણા ગચ્છઈ
જલે કમલં અત્થિ ।
મુક્કો પાવં કરઈ ।
સજ્જણો પુણ્ણં કરઈ ।
સમણો સત્થં પઢઈ ।
તલાયસ્સ જલે કમલં અત્થિ ।
મુક્કો પુત્થયં ન પઢઈ ।
બુહો પુત્થયં પઢઈ સયા ।
અંધો જણો ન દેક્કઈ ।
સમણો સત્થસ્સ વક્કં કહઈ ।

હે સાવગ ! સજ્જણો પુરિસો તહિં ભણઈ ।
હે બાલ ! તું અબ્ભં દેક્કઈ ।
જિણસ્સ સત્થં સત્ત્વં અત્થિ ।
સ કમલસ્સ પણ્ણં દેક્કઈ ।
પુત્તો ગેહત્તો તહિં ગચ્છઈ ।
પંડિઓ સત્થં સદા પઢઈ ।
સીસો જિણવિંબં નમઈ ।
તલાયસ્સ જલં સયા પિવામિ ।
હં જિણસ્સ સત્થં સયા પઢામિ ।
મુક્કો જિણસ્સ સત્થં ન પઢઈ ।

-: नीयेना वाक्योनुं प्राकृत करो :-

-: Translate the following sentences into Prakrit :-

आचार्यनो हाथ	Aachaarya's hand.
भूर्धनुं घर.	Fool's house.
ते उमझां साधुने नमे छे.	Now he is bowing to a monk
शिष्य आचार्यनी साथे जिनने नमे छे.	Pupil is bowing down to Jin with his Aacharya.
ते घरे जाय छे.	He is going to his house.
तुं त्यां केम जतो नथी ?	Why are you not going there ?
ते त्यां दररोज जाय छे.	He is going there daily.
वादणुं पाणी आपे छे.	Cloud is giving water.
सज्जन गरीबने दान आपे छे.	Gentleman is donating to the poor.
शिष्य विद्वान् पासेथी शास्त्र भण्णे छे.	A pupil is studying scriptures from a scholar.

पगलुं-९ • STEP-9

-: आकारांत स्त्रीलिंग अेकवचन :-

-: 'आ'kaaraant feminine Singular :-

	रमा (रमा) लक्ष्मी.		
पढमा	रमा	लक्ष्मी.	Laxmi.
बीया	रमं	लक्ष्मीने.	To Laxmi.
तइया	रमाअ, रमाइ	लक्ष्मी वडे.	By Laxmi.
चउत्थी	रमाअ, रमाइ	लक्ष्मी भाटे.	For Laxmi.
पंचमी	रमतो	लक्ष्मीथी.	With Laxmi, Through Laxmi.
छट्टी	रमाअ, रमाइ	लक्ष्मीनु, -नो, -नी.	Of Laxmi.
सत्तमी	रमाअ, रमाइ	लक्ष्मीमां.	In Laxmi.
संबोहणं	हे रमे !	हे लक्ष्मी !	O ! Laxmi.

आ प्रभाषे आकारांत स्त्रीलिंग अछरसा, अम्मा, आसिसा विगेरे शब्दोना अेकवचननां रुपो थाय छे.

Thus 'आ'kaaraant feminine words like, अछरसा (Achchharasa),

अम्मा (Ammaa), आसिसा (Aasisaa) formed into singular form.

—: आकारांत स्त्रीलिंग शब्दो :-

—: आकारांत Feminine words :-

अच्छरसा	(अप्सरम्)	अप्सरा.	A fairy.	नावा	(नौ)	नाव.	Boat.
अम्मा	(अम्बा)	मा.	Mother.	निसा	(निशा)	रात.	Night.
अवरा	(अपरा)	पश्चिम दिशा.	West.	पडण्णा	(प्रतिज्ञा)	प्रतिज्ञा.	Vow.
आणा	(आज्ञा)	आदेश.	Command.	पवित्रता	(पवित्रता)	पवित्रता.	Sacredness.
आवया	(आपद्)	आपदा, पीडा.	Adversity, Pain.	भज्जा	(भार्या)	स्त्री.	Lady.
आसिसा	(आशिष)	आशीर्वाद.	Blessing.	माला	(माला)	माळा.	Chain, Garland.
कला	(कला)	कला.	Art.	वेयणा	(वेदना)	पीडा.	Pain.
कलिआ	(कलिका)	कली.	A bud.	सन्ना	(संज्ञा)	येष्टा, ज्ञान	Gesture, Knowledge.
किरिया	(क्रिया)	क्रिया.	An act, deed.	सीया	(सीता)	सीता, रामनी स्त्री.	Seeta, Ram's Wife.
किसरा	(कृसरा)	कीचडी.	Khichadi.	सुहा	(सुधा)	अमृत.	A Sweet immortalis- ing drink of gods deities.
गंगा	(गङ्गा)	गंगा नदी.	River Ganga.	सेणा	(सेना)	सैन्य.	Army.
गिरा	(गिर)	वाणी.	Language, Speech.	सेवा	(सेवा)	सेवा.	Service.
चंदिआ	(चन्द्रिका)	चांदनी.	Moonlight.				
छाया	(छाया)	छाया.	Shadow.				
जीहा	(जिह्वा)	जुभ.	Tongue.				
तिसा	(तृषा)	तृष्णा.	Thirst.				
दिसा	(दिशा)	दिशा.	Direction.				

—: धातुओ :-

—: Root of verbs :-

कम्प्	(कम्प्)	कंपवुं.	To shiver.	बुज्झ	(बुध्-बुध्य)	बोध थवो.	To be enlightened.
गिण्ह	(ग्रह)	ग्रहण करवुं.	To accept.	लह	(लभ्)	भेणववुं.	To obtain.
तूस्	(तुस्)	भुश थवुं.	To be happy.	वंद्	(वन्द्)	वंदन करवुं.	To bow respectfully.
पूस्	(पुष्)	पोषण करवुं.	To nourish.	सोह	(शोभ्)	शोभवुं.	To look beautiful.
फास्	(स्पृश्)	स्पर्श करवुं.	To touch.				

—: नीचेना वाक्योनुं गुजराती करो :-

—: Translate the following sentences into Gujarati :-

समणे किरियं करइ
हं चंदिअं देखामि ।
अम्मा पुत्तं सच्चं वक्कं कहइ ।
रमं नमइ ।

हे रमे ! तुं कहं गच्छसि ?
आयरियो किवं करइ ।
जणओ बालस्स सत्थं कहइ ।
हं कमलस्स कलिअं देखामि ।

દરેક ભાષામાં ગુણ બતાવનારા શબ્દો હોય છે. તેને વિશેષણ કહેવાય છે. દા.ત. 'સફેદ કમળ', અહીં 'કમળ' એ વિશેષ્ય છે અને 'સફેદ' એ વિશેષણ છે. આવા વિશેષણો પ્રાકૃતભાષામાં અનેક છે.

In all languages, there are words which depict qualities - Those words are called adjectives. e.g. white lotus - Here white is an adjective of an object 'lotus'. There are many such adjectives in Prakrit.

—: વિશેષણ શબ્દો :—

—: Adjective words :—

અત્થિઅ (આસ્તિક) આસ્તિક.	Theistic, one who believes in god and religion.	પરમ (પરમ)	ઉત્કૃષ્ટ, વધારે.	Best, Excellent, More.
અહમ (અધમ) અધમ.	Mean.	પાઇઅ (પ્રાકૃત)	પ્રાકૃત.	Ordinary, pertaining to masses.
અહિય (અધિક) ઘણું.	Much.	ફરુસ (પરુષ)	કર્કશ.	Harsh.
ઁવીણ (ક્ષીણ) દુર્બળ.	Weak.	મણોજ્જ (મનોજ્ઞ)	સુંદર.	Beautiful.
દુલ્લહ (દુર્લભ) મુશ્કેલ.	Difficult.	મહુર (મધુર)	મધુર.	Sweet.
નગ્ગ (નગ્ન) વસ્ત્રરહિત.	Naked.	રહિઅ (રહિત)	રહિત.	Being without.
નિચ્ચ (નિત્ય) નિત્ય.	Always.	રુગ્ગ (રુગ્ણ)	રોગી.	Sick.
નિચ્ચલ (નિશ્ચલ) સ્થિર.	Still, Stable.	વરાય (વરાક)	ગરીબ.	Poor.
નિટ્ટુર (નિષ્ઠુર) નિર્દય.	Cruel.	સહલ (સફલ)	સફળ.	Successful.
પક્ક (પક્વ) પાકેલું.	Ripened.	સુક્ક (શુક્લ)	ઘોળું.	White.
		સોહણ (શોભન)	સુંદર.	Beautiful.

વિશેષણનાં રૂપો વિશેષ્યની માફક જ થાય છે. વિશેષણથી જેના ગુણનું વર્ણન કરવામાં આવે છે તેને વિશેષ્ય કહેવાય છે.

Forms of Adjectives change in the same way as Visheshya. The nouns or pro-

nouns to which the adjectives are attributed are called Visheshya.

—: પુંલિંગ વિશેષણો :—

—: Masculine adjectives :—

ઁવીણો બાલો	(ક્ષીણ: બાલ:)	દુર્બળો બાળક.	Weak Child.
મણોજ્જો દેવો	(મનોજ્ઞ: દેવ:)	સુંદર દેવ.	Attractive God or Deity.
નિચ્ચલો સમણો	(નિશ્ચલ: શ્રમણ:)	સ્થિર સાધુ.	Still Saadhu.
સહલો ભૂવો	(સફલ: ભૂપ:)	સફળ રાજા.	Successful King.

-: स्त्रीलिंग विशेषणो :-

-: Feminine adjectives :-

परमा छुहा	(परमा क्षुधा)	वधारे भूष.	More hunger.
महुरा सुहा	(मधुरा सुधा)	भीदुं अमृत.	Nectar, Sweet immortalising drink of Gods.

-: नपुंसकलिंग विशेषणो :-

-: Neutral adjectives :-

दुल्लहं दाणं	(दुर्लभं दानम्)	दुर्लभ दान.	Rare donation.
सहलं कज्जं	(सफलं कार्यम्)	सकण कार्य.	Successful work.

-: नीचेनां वाक्योनुं गुजराती करो :-

-: Translate the following sentences into English :-

निदुदुरो शठो अहियं अहमं य पावं करइ ।
सज्जणो जणो परमे कज्जे सहलो होइ ।
तलाये सुक्कं मणोज्जं च कमलं अत्थि ।
वच्छत्तो महुरं पक्कं च फलं पडइ ।
गंगाअ पवित्तया परमा अत्थि ।
रामस्स गेहं सोहणं अत्थि ।

गंगाअ जलं सिवाय होइ ।
सावगो समणेण सह जिणपडिमं नमइ ।
उवज्जायत्तो समणो पढइ सत्थं ।
तुं परमं कहं कहसि ।
समणो सया जिणागमं पढइ ।
आयरियस्स आणं सावगो गिण्हइ ।

-: नीचेनां वाक्योनुं प्राकृत करो :-

-: Translate the following sentences into Prakrit :-

लोक राजाना आदेशने ब्रह्म करे छे.

People are obeying their king's order.

दुं दररोज जिन्नी कथा कहुं छुं.

I daily say the story of the Jin.

सेवा श्रेष्ठ धर्म छे.

Service is the best religion.

तुं जिन्प्रतिमाने जूवे छे.

You are watching a Tirthankara's idol.

बाणक पितानी साथे जिन्ने नमे छे.

A child is bowing down to Jin with his father.

अम्ह (अस्मद्) तुं. ।

अेकवचन

-: Singular :-

पढमा	हं, अहं	(अहम्)	तुं.	I
बीया	मं, ममं	(माम्)	मने.	To me.
तइया	मए, मइ	(मया)	भारा वडे.	By me.
चउत्थी	मे, मह	(मह्यम्)	भारा भाटे.	For me.
पंचमी	ममत्तो	(मत्)	भाराथी (भारी पासेथी).	Through me, (from me).
छट्टी	मम	(मम)	भारुं, -री, -रो.	My, mine.
सत्तमी	मइ, मज्जे	(मयि)	भाराभां.	In me, Within me.
संबोहणं			छेतुं नथी.	There is no Sambodhan.

तुम्ह (युष्मद्) तुं You.

अेकवचन

-: Singular :-

पढमा	तु, तुमं	(त्वम्)	तुं	You.
बीया	तुवं, तुमं	(त्वाम्)	तने	You.
तइया	तए, तुमए	(त्वया)	तने	By you..
चउत्थी	तुव, तुह	(तुभ्यम्)	तारा भाटे	For you.
पंचमी	तुमत्तो, तुमाओ	(त्वत्)	ताराथी	By you.
छट्टी	तुव, तुह	(तव)	तारुं, -री, -रो	Your.
सत्तमी	तए, तुमए	(त्वयि)	ताराभां	In you.
संबोहणं			(छेतुं नथी)	(There is no Sambodhan.)

अम्ह अने तुम्ह शब्दना त्रषे दिंगमां समान रुपो थाय छे.

In all three genders, the words अम्ह (I) & तुम्ह (you) remain the same.

-: नीयेनां वाक्योनुं गुजराती करो :-

-: Translate the following sentences into English :-

- हं मम घरं अहुणा गच्छामि
- तुं मम गेहं कया आगच्छसि ? ।
- स पुरिसो ममं बोल्लइ ।
- ममत्तो तुं कया गच्छसि ? ।
- बालो मह पोत्थयं दाइ ।
- हं सोहणं वत्थं दीणाय दामि ।

—: अकारांत पुंलिंग शब्दो :-

:- 'अ'kaaraant masculine words :-

आयव	(आतप)	तडको	Sunshine
उज्जम	(उद्यम)	उद्यम	Effort
उण्हाल	(उष्णकाल)	उनाणो	Summer
उपासग	(उप्रासक)	उपासना करनार	Worshipper
उवएस	(उपदेश)	उपदेश	Preaching
चंद	(चन्द्र)	यन्द्र	Moon
तव	(तपस्)	तप	Penance
तेअ	(तेजस्)	तेज	Lustre, Brilliance
देवज्ज	(दैवज्ञ)	जोशी	an astrologer
नायपुत्त	(ज्ञातपुत्र)	मडावीर	Mahavir
निरय	(नरक)	नरक	Hell
बहिर	(बधिर)	बडेरों	Deaf
मय	(मद)	अभिमान	Pride
मिग	(मृग)	डरश	Deer
मोक्ख	(मोक्ष)	मोक्ष	Moksha, Liberation (Emancipation from the cycle of death and birth.)
मोर	(मयूर)	मोर	Peacock.
राम	(राम)	राम	Ram.
वच्छ	(वत्स)	वाछरडो	Calf.
वाह	(व्याध)	शिकारी	Hunter.
सग्ग	(स्वर्ग)	देवलोक	Heaven.
सिद्धत्थ	(सिद्धार्थ)	सिद्धार्थराजानुं नाम, प्रभु मडावीरना पिता	Siddharth a king, father of Bhagvan Mahavir.
सिरिवद्धमाण	(श्रीवर्धमान)	श्री वर्धमान, मडावीर स्वाभीनुं बीजुं नाम	Vardhaman Another name of Bhagvan Mahavir.

–: અકારાંત નપુંસકલિંગ શબ્દો :-

–: ‘અ’kaaraant neuter gender words :-

અચ્ચળ	(અર્ચન)	પૂજા.	Worship.	પંકજ	(પદ્મ)	કમળ.	Lotus.
અજ્ઞયણ	(અધ્યયન)	અધ્યયન.	Study.	બિંબ	(બિમ્બ)	બિંબ, પ્રતિમા.	Idol.
અસાય	(અસાત)	પીડા, દુઃખ.	Pain, Sorrow.	ભૂષણ	(ભૂષણ)	આભૂષણ.	Ornament.
આવસ્સય	(આવશ્યક)	આવશ્યક.	Necessary, Essential.	રજ્જ	(રાજ્ય)	રાજ્ય.	State, Kingdom
ઉજ્જાણ	(ઉદ્યાન)	બાગ.	Garden.	વક્ષાણ	(વ્યાખ્યાન)	વ્યાખ્યાન.	Lecture.
કટ્ટ	(કાષ્ટ)	લાકડું.	Wood.	વણ	(વન)	વન.	Forest.
કમ્મ	(કર્મન)	કર્મ.	Deeds.	વચન	(વચન)	વચન.	Promise.
ચરિત્ત	(ચરિત્ર)	ચરિત્ર.	Character.	સમ્મત્ત	(સમ્યક્ત્વ)	સત્ય તત્ત્વ.	Real-virtuous quality.
શોત્ત	(સ્તોત્ર)	સ્તોત્ર.	Hymns.				Right Faith.
દૈવ	(દૈવ)	ભાગ્ય.	Luck.	સિહર	(શિખર)	શિખર.	Peak.
દંસણ	(દર્શન)	દર્શન.	Viewing.	સીલ	(શીલ)	ઉત્તમ આચરણ.	Best Conduct.
દુરિય	(દુરિત)	પાપ.	Sin.				
ધણ	(ધન)	ધન.	Wealth.	સુત્ત	(સૂત્ર)	સૂત્ર.	Compiled in the form of aphorisms.
ધન્ન	(ધાન્ય)	અનાજ.	Grains, Corn				
નચ્ચ	(નૃત્ય)	નૃત્ય.	Dance.				

–: નીચેના વાક્યોનું ગુજરાતી કરો :-

–: Translate the following sentences into English :-

હં તણ સહ ઘરં ગચ્છામિ ।
તું મણ સહ નયરં આગચ્છસિ કિં ? ।
સ તણ સહ તહિં ન આગચ્છઈ ।
કિંતુ સ મણ સહ ઘરં આગચ્છઈ ।
તુવ પુત્થયં અહુણા કહિં અત્થિ ?
તું મહ પુત્થયં ન દાસિ ।
સ પુરિસો તુવ બાલેણ સહ નયરં ગચ્છઈ ।

જહિં રામસ્સ વત્થં અત્થિ, તહિં બુહસ્સ પુત્થયં અત્થિ ।
તુવ નયરત્તો હં અહુણા આગચ્છામિ ।
સિહરત્તો વાહો આગચ્છઈ ।
ઉજ્જાણે મઈ સહ બાલો આગચ્છઈ ।
ભૂવો પુત્તાય ધણં દેઈ ।
સીસો આચરિયેણ સહ ચઈત્તં સયા ગચ્છઈ ।
સાવગો સયા જિણપડિમાઅ અચ્ચણં કરઈ ।

–: નીચેનાં વાક્યોનું પ્રાકૃત કરો :-

Translate the following sentences into Prakrit.

કામ માણસને દુઃખ આપે છે.

Work/desire gives pain to man.

ચંદ્ર આકાશમાં છે.

Moon is in the sky.

પાપ વડે મનુષ્ય નરકમાં જાય છે.

A person goes to hell by his sinful deeds.

પુણ્ય વડે મનુષ્ય સ્વર્ગમાં જાય છે.

A person goes to heaven by his good deeds.

મોર નૃત્ય કરે છે.

A Peacock is dancing.

મનુષ્યના મનોરથ સફળ થાય છે.

Ambition of man becomes successful.

મૃગ વનમાં છે.

A deer is in the forest.

-: પરીક્ષા :-

-: Test :-

સ્વરો કેટલા અને કયા કયા ?

How many vowels are there ? Which are they ?

વ્યંજનો, કેટલા અને કયા કયા ?

How many consonants are there ? Which are they ?

પ્રાકૃતભાષામાં કાળ કેટલાં અને કયા કયા ?

How many tenses are there in Prakrit and which are they ?

વિભક્તિઓ અને વચન કેટલાં અને કયા કયા ?

How many cases and noun-number are there ? Which are they ?

જિણ, નાણ, અને સ્મા શબ્દના સાતેય વિભક્તિનાં એકવચનનાં રૂપો લખો.

Write Singular forms of all seven cases of the words જિણ, નાણ, and સ્મા.

-: નીચેનાં વાક્યોની ખાલી જગ્યા પૂરો :-

-: Fill in the blanks in the following sentences :-

- ૧ તું અહુણા ..... (પુચ્છ)
 ૨ સમણો જિણો ..... (હો)
 ૩ જણો સમણો ..... (હો)
 ૪ જલે કમલં ..... (અસ)

- ૫ સમણો જિણસ્સ સત્થં ..... (પઢ)
 ૬ અંધો જણો ન ..... (દેવ્વ)
 ૭ મુક્કો જિણસ્સ સત્થં ન ..... (પઢ)
 ૮ સાવગો દીણાય દાણં ..... (દા)

-: નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો :-

-: Answer the following questions :-

- તુવ કિં નામ ? ।
 તુવ જણયસ્સ કિં નામ ? ।
 તુવ દેવસ્સ કિં નામ ? ।
 તુહ ધમ્મસ્સ કિં નામ ? ।
 તું કહિં પઢસિ ? ।
 તુહ આયરિયસ્સ કિં નામ ? ।

- તું સમણો હોઇ ? ।
 તું અહુણા કહિં ગચ્છસિ ? ।
 તું મણ સહ આગચ્છસિ ? ।
 તુમં સયા વક્કાણં કહસિ ? ।
 તુમં કયા અજ્ઞયણં કરસિ ? ।
 જલે કિં અત્થિ ? ।

આગળના પાઠોમાં વર્તમાનકાળના ત્રણેય પુરુષના એકવચનના રૂપો જોયાં. હવે બહુવચનનાં રૂપો.

In previous lessons, we have seen the singular of all three persons of present tense. Now we shall see the plural forms of all three persons of present tense.

—: વર્તમાનકાળ બહુવચનના પુરુષબોધક પ્રત્યયો તથા રૂપો :-

—: Affixes of Present tense plural of all three persons and forms :-

૧લો પુરુષ	મો, મુ	(અમે),	મણિમો, મણામો	(મણામઃ)	અમે ભણીએ છીએ.	We are studying.
૨જો પુરુષ	હ, ઇત્યા	(તમે),	મણહ, મણિત્યા	(મણથ)	તમે ભણો છો.	You are studying.
૩જો પુરુષ	ન્તિ, ન્તે	(તેઓ),	મણન્તિ, મણન્તે	(મણન્તિ)	તેઓ ભણે છે.	They are studying.

આ પ્રમાણે બીજા ધાતુઓના રૂપો સમજી લેવા.

Similarly other forms of the verbs should be understood.

—: ધાતુઓ :-

—: Root of verbs :-

उव+दिस्	(उप+दिश्)	ઉપદેશ આપવો.	To preach.
जम्	(जन्)	ઉત્પન્ન થવું.	To be born.
जागर्	(जागृ)	જાગવું.	To keep awake.
दूस्	(दुष्)	દોષિત કરવું.	To prove guilty.
निञ्जर्	(क्षि)	ક્ષય પામવો.	To wear out gradually.
ने	(नी)	લઈ જવું.	To take away.
बव्	(ब्रू)	બોલવું.	To speak.
बीह्	(भी)	ભીવું.	To be frightened.
भम्	(भ्रम्)	ભમવું.	To rotate, to wander.
भुञ्	(भुञ्ज्)	જમવું.	To dine.
रक्ख्	(रक्ष्)	રક્ષણ કરવું.	To protect.
रव्	(रु)	શબ્દ કરવો.	To make a word or sound.
रुव्	(रुद्)	રડવું.	To cry.
रुस्	(रुष्)	રોષ કરવો.	To be angry.
लज्ज्	(लज्ज्)	લજજા પામવી.	To be ashamed.
वोसिर्	(वि+उत्+सृज्)	ત્યાગ કરવો.	To abandon, To renunciate.
सुमर्	(स्मृ)	સ્મરણ કરવું.	To remember, To recollect.
सूस्	(शुष्)	સુકાઈ જવું.	To become dry, to become weak.
हण्	(हन्)	હણવું.	To kill.

—: નીચેનાં વાક્યોનું ગુજરાતી કરો :-

—: Translate the following sentences into Gujarati :-

लज्जन्ते	जम्मन्ति
रोविमो	सुणन्ति
बुज्जह	निञ्जरित्था
हुणन्ति	जिणामो
फरिसन्ति	थुणित्था
रक्खन्ति	जाणन्ते

આગળના પાઠોમાં અકારાંત પુલિંગ, નપુંસક લિંગ તથા આકારાંત સ્ત્રીલિંગ શબ્દોની સાતેય વિભક્તિઓના એકવચનના રૂપો જોયા. હવે બહુવચનનાં રૂપો જુઓ.

In previous lessons, we have seen the singular forms of all seven cases of the 'Akaaraant' words of masculine and neuter gender and 'Akaaraant' words of feminine gender. Now we shall see their plural forms.

—: અકારાંત પુલિંગ :—

—: Akaaraant masculine gender :-

જિણ (જિન) ભગવાન. Jin, Tirthankar.

પદ્ધમા	જિણા	(જિનાઃ)	જિનો.	Jins, Tirthankars.
બીયા	જિણા	(જિનાનુ)	જિનોને.	To Jins.
તડયા	જિણેહિ	(જિનૈઃ)	જિનો વડે.	By Jins.
ચડત્થી	જિણાણ, -ણં	(જિનેભ્યઃ)	જિનો માટે.	For Jins.
પંચમી	જિણત્તો	(જિનેભ્યઃ)	જિનોથી.	Through Jins.
છટ્ટી	જિણાણ, -ણં	(જિનાનામ્)	જિનોનું, -ની, -ના.	Of Jins.
સત્તમી	જિણેસુ	(જિનેષુ)	જિનોમાં.	In Jins.
સંબોહણં	હે જિણા !	(હે જિનાઃ !)	હે જિનો !	O, Jins. !

—: અકારાંત નપુંસકલિંગ :—

—: 'અ'kaaraant neuter gender :-

નાણ (જ્ઞાન) જ્ઞાન. Knowledge.

પદ્ધમા	નાણાઈં, નાણાણિ	(જ્ઞાનાનિ)	જ્ઞાનો.	Knowledge.
બીયા	નાણાઈં, નાણાણિ	(જ્ઞાનાનિ)	જ્ઞાનોને.	To knowledge.
તડયા	નાણેહિ	(જ્ઞાનૈઃ)	જ્ઞાનો વડે.	By knowledge
ચડત્થી	નાણાણ	(જ્ઞાનેભ્યઃ)	જ્ઞાનો માટે.	For knowledge.
પંચમી	નાણત્તો	(જ્ઞાનેભ્યઃ)	જ્ઞાનોથી.	By knowledge.
છટ્ટી	નાણાણ	(જ્ઞાનાનામ્)	જ્ઞાનોનું, -ની, -ના.	Of knowledge.
સપ્તમી	નાણેસુ	(જ્ઞાનેષુ)	જ્ઞાનોમાં.	In knowledge.
સંબોહણં	હે નાણાઈં, નાણાણિ !	(હે જ્ઞાનાનિ !)	હે જ્ઞાનો !	Oh, Knowledge !

—: આકારાંત સ્ત્રીલિંગ :—

—: 'આ'kaaraant feminine gender :-

રમા (રમા) સુંદર સ્ત્રીઓ. Beautiful women.

પદ્ધમા	રમાઓ	(રમાઃ)	સુંદર સ્ત્રીઓ.	Women.
બીયા	રમાઓ	(રમાઃ)	સુંદર સ્ત્રીઓને.	To women.
તડયા	રમાહિ	(રમાભિઃ)	સુંદર સ્ત્રીઓ વડે.	By women.
ચડત્થી	રમાણ	(રમાભ્યઃ)	સુંદર સ્ત્રીઓ માટે.	For women.
પંચમી	રમાત્તો	(રમાભ્યઃ)	સુંદર સ્ત્રીઓથી.	By women.
છટ્ટી	રમાણ	(રમાણામ્)	સુંદર સ્ત્રીઓનું, -ની, -ના.	Of women.
સત્તમી	રમાસુ	(રમાસુ)	સુંદર સ્ત્રીઓમાં.	In women.
સંબોહણં	હે રમાઓ !	(હે રમાઃ)	હે સ્ત્રીઓ !	Oh, women !

-: नीयेनां वाक्योनुं गुजराती करो :-

-: Translate the following sentences into English :-

जिणाण परमेहि सत्थेहि सिवं होइ	नरिंदा बुहाण रमाओ दान्ति ।
बुहा पाइअस्स नाणं लहन्ति ।	सावगा जिणबिंबाण धणाइं चिणन्ति ।
सीसा आयरियत्तो थोत्ताइं पढन्ति ।	हं सया समणा वंदामि ।

-: नीयेनां वाक्योनुं प्राकृत करो. :-

-: Translate the following sentences into Prakrit :-

तुं ज्यारे जिनमंदिरमां जाय छे त्यारे शुं लई जाय छे ?

What are you taking along with you when you are going to Jain temple (deraasar) ?

श्रावको उंमेशा जिनप्रतिमाओनुं पूजन करे छे.

Devotees, Jains (Shravakas) always worship the Jin idols.

भाणको पिताओनी साथे नगर तरइ जाय छे.

Children are going to the town with their father.

हुं दररोज साधुओनां व्याख्यानो सांभणुं छुं.

I always listen to the saint's lectures. (discourses)

पगलु-१६ ● STEP-16

-: इकारांत पुंलिंग :-

-: 'इ' kaaraant, masculine :-

-: अेकवचन :-

-: Singular :-

मुणि (मुनि) मुनि. Monk.

पढमा	मुणी	(मुनिः)	मुनि.	Monk.
बीया	मुणिं	(मुनिम्)	मुनिने.	To Monk.
तइया	मुणिणा	(मुनिना)	मुनि वडे.	By Monk.
चउत्थी	मुणिणो, मुणिस्स	(मुनये)	मुनि भाटे.	For Monk.
पंचमी	मुणित्तो	(मुनेः)	मुनिथी.	By Monk, Through Monk.
छट्टी	मुणिणो, मुणिस्स	(मुनेः)	मुनिनुं, -नो, -नी.	Of Monk.
सत्तमी	मुणिम्मि	(मुनौ)	मुनिमां.	In Monk.
संबोहणं	हे मुणि !	(हे मुने)	हे मुनि !	O, Monk !.

-: अहुवचन :-

-: Plural :-

पढमा	मुणिणो, मुणओ	(मुनयः)	मुनिओ.	Monks.
बीया	मुणिणो	(मुनीन्)	मुनिओने.	To Monks.
तइया	मुणीहि	(मुनिभिः)	मुनिओ वडे.	By Monks.
चउत्थी	मुणीणं, मुणीण	(मुनिभ्यः)	मुनिओ भाटे.	For Monks.

पंचमी	मुणित्तो	(मुनिभ्यः)	मुनिओथी.	By monks, Through Monks.
छट्टी	मुणीणं, मुणीण	(मुनीनाम्)	मुनिओनुं, -नो, -नी.	Of monks.
सत्तमी	मुणिसु	(मुनिषु)	मुनिओमां.	In monks.
संबोहणं	हे मुणिणो !, मुणओ !	(हे मुनयः)	हे मुनिओ !	O, monks !

आ प्रभाशे इकारांत अग्गि, उदहि, उवाहि विगेरे शब्दोनां रूपो समञ्ज देवां.

In this way, the forms of 'इ' kaaraant words, अग्गि (aggi), उदहि (udahi), उवाहि (uvaahi) should be understood.

—: इकारांत पुंलिंग शब्दो :-

-: 'इ' kaaraant masculine words :-

अग्गि	(अग्नि)	अग्नि.	Fire.
उदहि	(उदधि)	समुद्र.	Sea.
उवाहि	(उपाधि)	उपाधि.	Degree.
कइ	(कवि)	कवि.	Poet.
कवि	(कपि)	वानर.	Monkey.
केवलि	(केवलिन)	केवली.	Who has attained kevalgnan.
कुलवइ	(कुलपति)	कुलनो राज.	Chief of Family.
गणि	(गणिन्)	गणधर.	Ganadhara.
गुणि	(गुणिन्)	गुणवाणो.	Virtuous, of good character.
जइ	(यति)	योगी.	An ascetic.
झुणि	(ध्वनि)	अवाज.	Sound.
पक्खि	(पक्षिन्)	पंभी.	Bird.
पाणि	(प्राणिन्)	जिव.	Living beings.
भोगि	(भोगिन्)	भोगवचार.	One who enjoys, suffers or uses.
मंति	(मन्त्रिन्)	मंत्री.	Minister.
रिसि	(ऋषि)	ऋषि.	Sage.
वण्हि	(वह्नि)	अग्नि.	Fire.
वाहि	(व्याधि)	रोग.	A disease.
विज्जत्थि	(विद्यार्थिन्)	विद्यार्थी.	Student.
सूरि	(सूरिन्)	आचार्य.	Teacher.
सेट्ठि	(श्रेष्ठिन्)	शेठ.	Master, employer.
हत्थि	(हस्तिन्)	हाथी.	Elephant.

—: नीयेनां वाक्योनुं गुजराती करो :-

-: Translate the following sentences into English :-

मुणओ सया जागरंति
कुलवई मुणीणं दुद्धं दाइ ।
भोगिणो संसारे पडंति ।
कई कव्वं करइ ।

विज्जत्थी बुहत्तो पुत्थयं गिण्हइ ।
सूरिणो सया सावगा सोहणं नाणं उवदिसंति ।
हं केवलिणो नाम सया गिण्हामि ।

—: उकारांत पुंलिंग :-

—: 'उ' kaaraant masculine :-

—: अेकवचन :-

—: Singular :-

साहु (साधु) साधु Saint.

पढमा	साहु	(साधुः)	साधु	Saint.
बीया	साहुं	(साधुम्)	साधुने	To saint.
तइया	साहुणा	(साधुना)	साधु वडे	By saint.
चउत्थी	साहुणो, साहुस्त	(साधवे)	साधु भाटे	For saint.
पंचमी	साहुत्तो	(साधोः)	साधुथी	By saint.
छट्टी	साहुणो, साहुस्त	(साधोः)	साधुनुं, -नो, -नी	Of saint.
सत्तमी	सुहुम्मि, साहुंसि	(साधौ)	साधुमां	In saint.
संबोहणं	हे साहु !	(हे साधो !)	डे साधु !	O, saint !

—: अहुवचन :-

—: Plural :-

पढमा	साहवो, साहुणो	(साधवः)	साधुओ.	Saints.
बीया	साहुणो, साहू	(साधून्)	साधुओने.	To saints.
तइया	साहूहि, साहूहिं	(साधुभिः)	साधुओ वडे.	By saints.
चउत्थी	साहूण, साहूणं	(साधुभ्यः)	साधुओ भाटे.	For saints.
पंचमी	साहुत्तो, साहूओ	(साधुभ्यः)	साधुओथी.	By saints.
छट्टी	साहूण, साहूणं	(साधूनाम्)	साधुओनुं, -नो, -नी.	Of saints.
सत्तमी	साहूसु, साहूसुं	(साधुषु)	साधुओमां.	In saints.
संबोहणं	हे साहुणो !, साहू !	(हे साधवः)	डे साधुओ !	O, saints !

आ प्रभाषे उकारांत पुंलिंग इंदु, गुरु, बंधु विगेरे शब्दोनां रुपो समञ्ज वेवा.

Similarly, the forms of the 'उ' kaaraant masculine words इंदु, गुरु, बंधु etc, should be understood.

—: उकारांत पुंलिंग शब्दो :-

—: 'उ'Kaaraant masculine words :-

इंदु	(इन्दु)	यंद्र.	Moon.
गुरु	(गुरु)	वडीव, गुरुञ्ज.	Elder, Teacher,

चक्खु	(चक्षुष)	नेत्र.	Eyes.
जंतु	(जन्तु)	प्राणी.	Animal.
जीवाउ	(जीवातु)	शुवन.	Life.
पहु	(प्रभु)	स्वामी.	Lord.
बंधु	(बन्धु)	मित्र, भाई.	Friend, Brother.
बाहु	(बाहु)	हाथ.	Hand.
भिक्षु	(भिक्षु)	साधु.	Saint.
वाउ	(वायु)	वायु.	Wind, Air.
विण्हु	(विष्णु)	विष्णु.	Lord Vishnu.
संसारहेउ	(संसारहेतु)	संसारनुं कारण.	Cause of the worldly life.
सत्तु	(शत्रु)	शत्रु.	Enemy.
सयंभु	(स्वयंभू)	स्वयं थनार.	Born of oneself, without any external medium.
सिसु	(शिशु)	बालक.	Child.

—: अकारांत नपुंसकलिंग शब्दो :-

-: 'अ'kaaraant neutral gender words :-

अंतकाल	(अन्तकाल)	छेल्खो समय.	At the time of death, Last moments.
उत्तिम (वि.)	(उत्तम)	श्रेष्ठ.	Best.
भय	(भय)	भीक, धास्ती.	Fear.
ललाड	(ललाट)	भाण, कपाण.	Forehead.
सब्ब (सर्व)	(सर्व)	अधुं.	All.

—: नीयेनां वाक्योनुं गुजराती करो :-

-: Translate the following sentences into English :-

मच्चू जणं णेइ अंतकाले ।
 भिक्षू सावगा धम्मं कहइ ।
 बुहो भयं मच्चुं च तरइ ।
 पक्खिणो तरुसुं वसंति ।
 साहूणं सच्चं सीलं तवो च भूसणं अत्थि ।
 हे सिसु ! तुं सम्मं अज्झयणं न करसि ।
 सब्बेसु जीवेसु तित्थयरा उत्तिमा सन्ति ।

–: ऋकारांत पुंलिंग :-

–: ‘ऋ’ kaaraant masculine :-

पिअर, पिउ (पितृ) पिता Father :-

–: એકવચન :-

–: Singular :-

પટ્ટમા	પિઆ, પિઅરો	(પિતા)	પિતા.	Father.
બીયા	પિઅરં	(પિતરમ્)	પિતાને.	To father.
તડયા	પિઅરેણ, પિउणा	(પિત્રા)	પિતા વડે.	By father.
ચउત્થી	પિઅરસ્સ, પિउणો	(પિત્રે)	પિતા માટે.	For father.
પંચમી	પિઅરત્તો, પિउત્તો	(પિતુઃ)	પિતાથી.	By father, Through father
છટ્ટી	પિઅરસ્સ, પિउणો,	(પિતુઃ)	પિતાનું, -નો, -ની.	Of father.
સત્તમી	પિઅરે, પિउમ્મિ	(પિતરિ)	પિતામાં.	In father.
સંબોહણં	હે પિઅ, પિઅરો !	(હે પિતર !)	હે પિતા !	O, father !

–: બહુવચન :-

–: Plural :-

પટ્ટમા	પિઅરા, પિउणો	(પિતરઃ)	પિતાઓ.	Fathers.
બીયા	પિઅરે, પિઅરા, પિउणો	(પિતૃન્)	પિતાઓને.	To fathers.
તડયા	પિઅરેહિ, પિऊહિ	(પિતૃભિઃ)	પિતાઓ વડે.	By fathers.
ચउત્થી	પિઅરાણ, પિऊણં	(પિતૃભ્યઃ)	પિતાઓ માટે.	For fathers.
પંચમી	પિઅરત્તો, પિउત્તો	(પિતૃભ્યઃ)	પિતાઓથી.	By fathers, Through fathers
છટ્ટી	પિઅરાણ, પિऊણ	(પિતૃણામ્)	પિતાઓનું, -નો, -ની.	Of fathers.
સત્તમી	પિઅરેસુ, પિऊસુ	(પિતૃષુ)	પિતાઓમાં.	In fathers.
સંબોહણં	હે પિઅરા !, પિउણો !	(હે પિતરઃ)	હે પિતાઓ !	O, fathers !

જે શબ્દો ऋકારાંત છે, તેમાં જે શબ્દો સંબંધ વાચક છે, તેના અંત્ય ઋનો અર થાય છે. અને જે શબ્દો વિશેષણ છે તેના અંત્ય ઋનો આર થાય છે. પછી અંત્ય અકારાંત હોવાથી તેના રૂપો પુલિંગ અને નપુસકલિંગમાં અકારાંત પુલિંગ અને અકારાંત નપુસકલિંગ જેવાં થાય છે. જેમકે –

In the ‘ऋ’kaaraant words, there are words which denote the relation. Their ending word ऋ becomes अर. And the words that are adjectives, their ending word ऋ become आर. As the end is ‘अ’kaaraant. The forms will be masculine and ‘अ’kaaraant masculine in neuter gender like....

સંબંધવાચક નામ Relative noun - પિઅર (પિતૃ), જામાઅર (જામાતૃ).

વિશેષણ નામ Adjective noun - કત્તાર (કર્તૃ), દાયાર (દાતૃ).

પદ્મ અને બીયા વિભક્તિના એકવચન સિવાય સર્વ વિભક્તિમાં ઋકારાંત શબ્દના અન્ત્ય ઋનો ઉ પણ થાય છે. જેમકે :-
પિઝ (પિતૃ), કત્તુ (કર્તૃ), દાઝ (દાતૃ), અન્ત્ય અંગ ઉકારાંત હોવાથી તેના રૂપો ઉકારાંત પુંલિંગ અને નપુંસક લિંગ જેવા થાય છે.
તેથી પિઅર, પિઝ (પિતૃ), કત્તાર, કત્તુ (કર્તૃ), દાયાર, દાઝ (દાતૃ) ઈત્યાદિ શબ્દ ગણી રૂપો કરવા.

Except the singular of 1st and 2nd case, in all other cases, the 'ઋ'kaarant words i.e. the last word sounds ઋ also becomes ઊ as in examples. પિઝ = Piuo (Pitru), કત્તુ = Kattu (katru), દાઝ = Daau (Daatru).

In case the last sound is ઊ, their forms will be like Ukaaraant masculine and neuter. Therefore : પિઅર, પિઝ (પિતૃ) = Piar, (Piu), (Pitru), કત્તાર, કત્તુ (કર્તૃ) Kattaar, Kattu - (Katru), દાયાર, દાઝ (દાતૃ) Daayaan, Daau (Daatru) etc. Words, should be considered to change the form.

—: ઋકારાંત પુંલિંગ શબ્દો :-

—: 'ઋ'kaaraant masculine words :-

—: Plural :-

કત્તાર, કત્તુ	(કર્તૃ)	કરનાર.	One who does.
જામાઅર, જામાઝ	(જામાતૃ)	જમાઈ.	Son-in-Law.
જાયાાર, જાઝ	(જ્ઞાતૃ)	જાણનાર.	One who knows.
દાયાર, દાઝ	(દાતૃ)	દેનાર.	One who gives.
ધાયાર, ધાઝ	(ધાતૃ)	ધારણ કરનાર.	one who possesses.
પિઅર, પિઝ	(પિતૃ)	પિતા.	Father.
ભત્તાર, ભત્તુ	(ભતૃ)	સ્વામી.	Lord.
ભાયર, ભાઝ	(ભતૃ)	ભાઈ.	Brother

—: નીચેનાં વાક્યોનું ગુજરાતી કરો :-

—: Translate the following sentences into English :-

મમ ભાઝણો ભાલં સોહણં અત્થિ ।
સિરિવદ્ધમાણસ્સ પિઆ સિદ્ધત્થો ભૂવો અત્થિ ।
સીયાઅ ભત્તા રામો અત્થિ ।
બુહા જિણત્તાણં જાયાારા સંતિ ।
સમણા સત્થાણ વક્કાઙ્ઞ સાવગાણં સયા કહંતિ ।
પિઅ ! મમ વચણં ન સુણસિ ।

अम्ह (अस्मद्) दुं. 'I'

-: अदुपयन :-

-: Plural :-

पढमा	अम्हे, अम्हो	(वयम्)	अमे.	We.
बीया	अम्हे, अम्हो	(अस्मान्)	अमने.	To us.
तइया	अम्हेहिं	(अस्माभिः)	अमारा वडे.	By us.
चउत्थी	अम्हं, अम्हाण	(अस्मभ्यम्)	अमारा माटे.	For us.
पंचमी	अम्हतो, अम्हाओ	(अस्मद्)	अमाराथी.	By us.
छट्टी	अम्हं, अम्हाण	(अस्माकम्)	अमारुं, -री, -रो.	Our.
सत्तमी	अम्हेसु	(अस्मासु)	अमाराभां.	Among us.
संबोहणं			(छोटुं नथी.)	(There is no Sambohan.)

तुम्ह (युष्मद्) तुं. (You)

अदुपयन

-: Plural :-

पढमा	तुम्हे, तुज्जे	(यूयम्)	तमे.	You.
बीया	तुम्हे, तुज्जे	(युष्मान्)	तमने.	To You.
तइया	तुम्भेहिं, तुम्हेहिं	(युष्माभिः)	तमारा वडे.	By you.
चउत्थी	तुम्भाण, तुम्हाण	(युष्मभ्यम्)	तमारा माटे.	For you.
पंचमी	तुम्भत्तो, तुम्भाओ	(युष्मद्)	तमाराथी.	By you.
छट्टी	तुम्भाण, तुम्हाण	(युष्माकम्)	तमारुं, -री, -रो.	Your.
सत्तमी	तुम्भेसुं, तुम्हेसुं	(युष्मासु)	तमाराभां.	In you.
संबोहणं			(छोटुं नथी.)	(There is no Sambohan.)

-: पुंलिंग शब्दो :-

-: Masculine words :-

-: अकारांत :-

-: 'अ'kaaraant :-

अरिहंत	(अर्हत्)	तीर्थंकर.	Tirthankar.
उवस्सय	(उपाश्रय)	उपाश्रय.	Jain monastery.
काउसग्ग	(कायोत्सर्ग)	कायानो त्याग.	Sacrifice of one's body.
खमासमण	(क्षमाश्रमण)	साधु.	Saint, Monk.
गीयत्थ	(गीतार्थ)	समायारी ज्ञानार साधु.	Saint who knows about the duties he has to perform.
जइण	(जैन)	जैन.	Jain.
महूसव	(महोत्सव)	महोत्सव.	Festival.
साहम्मिअ	(साधर्मिक)	साधर्मिक.	Of the same religion.

—: इकारांत :-

—: 'इ' kaaraant :-

वावारि (व्यापारिन्) वेपारी. Businessman.

—: अकारांत :-

—: 'अ' Kaaraant :-

—: नपुंसकलिंग शब्दो :-

—: Neuter gender words :-

असण	(अशन)	भोजन.	Meal.
इंदिय	(इन्द्रिय)	ईन्द्रिय.	Sense.
गुणट्टाण	(गुणस्थान)	गुणोनुं स्थान.	Place of qualities.
चारित्त	(चारित्र)	संयम.	Control, restraint
चेइअ	(चैत्य)	जिनालय.	Temple, Deraasar, Jinalaya.
ज्ञाण	(ध्यान)	ध्यान.	Meditation, attention.
दव्व	(द्रव्य)	द्रव्य.	Wealth, Money.
दुक्कड	(दुष्कृत)	भराभ आयरश.	Bad conduct.
पडिक्कमण	(प्रतिक्रमण)	आवश्यक क्रिया.	Essential Rituals.
बंधेरे	(ब्रह्मचर्य)	ब्रह्मचर्य.	Celibacy.
मज्झ	(मध्य)	वयमां.	In the middle.
वेयावच्च	(वेयावृत्य)	सेवा.	Service.

—: आकारांत :-

—: 'आ'kaaraant :-

—: स्त्रीलिंग शब्दो :-

—: Feminine gender words :-

अणगारिया	(अनगारिता)	साधुपशुं.	Saintly.
आसायणा	(आशातना)	विपरीत वर्तन.	Adverse act.
खमा	(क्षमा)	क्षमा.	Forgiveness.
खित्तदेवया	(क्षेत्रदेवता)	क्षेत्र देवता.	Deity of the area.
दिक्खा	(दीक्षा)	दीक्षा.	Observance of austerities through renunciation.
देसणा	(देशना)	उपदेश.	Admonition, Preach.
भुवणदेवया	(भुवनदेवता)	भुवन देवता.	Deities of different regions of the universe.
वायणा	(वाचना)	वाचना.	Discourse
सुअदेवया	(श्रुतदेवता)	श्रुत देवता.	Deities of knowledge.

—: इकारांत शब्दो :-

—: 'इ'kaaraant words :-

अणुसिद्धि	(अनुशिष्टि)	अनुशासन.	Discipline.
कुण्ड	(कुगति)	भराभ गति.	Interior Life.
गइ	(गति)	गति.	Movement or life.
दिद्धि	(दृष्टि)	नजर.	Vision.

—: ईकारांत :-

—: 'ई' kaaraant :-

मित्री	(मैत्री)	मित्रता.	Friendship.
सरस्वई	(सरस्वती)	सरस्वती देवी.	Goddess Saraswati.

—: अव्यय :-

—: Adverb :-

केणइ	(केनचित्)	कोई वडे.	By somebody.
नमो	(नमस्)	नमस्कार, नमन.	Bowing down respectfully, Salute.
मिच्छा	(मिथ्या)	असत्य, झुंझुं.	Falsehood.

—: नीयेनां वाक्योनुं गुजराती करो :-

—: Translate the following sentences into English :-

समणस्स भगवओ महावीरस्स नमो ।

मिच्छा मि (मम) दुक्कडं ।

ठामि काउस्सग्गं ।

झाणेणं अप्पाणं वोसिरामि ।

करेमि भंते सामाइयं (करोमि भंत सामाइयं) ।

अरिहंत चेइआणं करेमि (करोमि) काउस्सग्गं ।

अणुसिद्धिं इच्छामो ।

सुअदेवयाए करेमि काउस्सग्गं (सुअदेवयाअ करोमि काउस्सग्गं) ।

खित्तदेवयाए करेमि काउस्सग्गं (क्षेत्रदेवयाअ करोमि काउस्सग्गं) ।

भुवणदेवयाए करेमि काउस्सग्गं (भुवणदेवयाअ करोमि काउस्सग्गं) ।

-: પુરવણી વિભાગ :-

-: Supplementary Section :-

આ પુરવણી વિભાગમાં પગલાઓમાં કહેલ ધાતુનાં રૂપો, પ્રાકૃત વાક્યોના સંસ્કૃત-ગુજરાતી વાક્યો તથા ગુજરાતી વાક્યોના પ્રાકૃત-સંસ્કૃત વાક્યો આપેલ છે, જેથી વિદ્યાર્થીઓને પોતે કરેલ રૂપો, વાક્યો સાચાં છે કે ખોટાં છે, તે જાણી શકાય.

In this Supplementary section, the said forms of the verbs, Sanskrit sentences of Gujarati sentences are given so that students can check for themselves whether the forms and the sentences made by them are correct or wrong.

પગલું-૨ની પુરવણી
Supplementary of the Step 2

-: ધાતુઓનાં રૂપો :-

-: Forms of the verbs :-

કહામિ (કથયામિ) હું કહું છું. I am saying.	ગચ્છઈ (ગચ્છતિ) તે જાય છે. He is going.
કહસિ (કથયસિ) તું કહે છે. You are saying.	વસામિ (વસામિ) હું વસું છું. I am residing.
કહઈ (કથયતિ) તે કહે છે. He is saying.	વસસિ (વસસિ) તું વસે છે. You are residing.
ગચ્છામિ (ગચ્છામિ) હું જાઉં છું. I am going.	વસઈ (વસતિ) તે વસે છે. He is residing.
ગચ્છસિ (ગચ્છસિ) તું જાય છે. You are going.	

પગલું - ૩ની પુરવણી
Supplementary of step 3

-: ગુજરાતી વાક્યોનાં પ્રાકૃત-સંસ્કૃત વાક્યો :-

-: Prakrit-Sanskrit sentences of English Sentences :-

હં ભળામિ (અહં ભળામિ) ।	હં વસામિ (અહં વસામિ) ।
તું ભળસિ (ત્વં ભળસિ) ।	તું વસસિ (ત્વં વસસિ) ।
સ ભળઈ (સઃ ભળાતિ) ।	સો વસઈ (સઃ વસતિ) ।
સો ચલઈ (સઃ ચલતિ) ।	સ ગચ્છઈ (સઃ ગચ્છતિ) ।
તુમં ચલસિ (ત્વં ચલસિ) ।	તુમં ગચ્છસિ (ત્વં ગચ્છસિ) ।
અહં ચલામિ (અહં ચલામિ) ।	અહં ગચ્છામિ (અહં ગચ્છામિ) ।

-: પ્રાકૃત વાક્યોનાં સંસ્કૃત-ગુજરાતી વાક્યો :-

-: Prakrit Sentences into Sanskrit-English :-

અહં તત્ર ભળામિ હું ત્યાં ભણું છું. I am studying there.
ત્વં તત્ર ભળસિ તું ત્યાં ભણે છે. You are studying there.
સઃ તત્ર ભળતિ તે ત્યાં ભણે છે. He/She is studying there.

अहं तत्र चलामि	હું ત્યાં ચાલું છું.	I am walking there.
ત્વં તत्र चलामि	તું ત્યાં ચાલે છે.	You are walking there.
સઃ તत्र चलति	તે ત્યાં ચાલે છે.	He is walking there.
अहं यत्र गच्छामि	હું જ્યાં જાઉં છું.	Where I am going.
ત્વં કથં ગચ્છસિ	તું શા માટે જાય છે ?	Why are you going ?
સઃ કુત્ર ગચ્છતિ	તે ક્યાં જાય છે ?	Where is he/she going ?
अहं कथं तत्र वसामि	હું શા માટે ત્યાં વસું છું ?	Why am I residing there ?
ત્વં તत्र वससि	તું ત્યાં વસે છે.	You are residing there.
સઃ अत्र वसति	તે અહીંયા વસે છે.	He/She is residing here

પગલું - ૪ની પુરવણી
Supplementary of step 4

-: ધાતુઓનાં રૂપો :-

-: Forms of the verbs :-

નમામિ (નમામિ)	હું નમું છું.	I am bowing.	બોલ્લામિ (કથયામિ)	હું બોલું છું.	I am speaking.
નમસિ (નમસિ)	તું તમે છે.	You are bowing.	બોલ્લસિ (કથયસિ)	તું બોલે છે.	You are speaking.
નમઙ્ (નમતિ)	તે નમે છે.	He/She is bowing.	બોલ્લઙ્ (કથયતિ)	તે બોલે છે.	He/She is speaking.
પિવામિ (પિવામિ)	હું પીવું છું.	I am drinking.			
પિવસિ (પિવસિ)	તું પીવે છે.	You are drinking.			
પિવઙ્ (પિવતિ)	તે પીવે છે.	He/She is drinking.			

-: પ્રાકૃત વાક્યોનાં સંસ્કૃત-ગુજરાતી વાક્યો :-

-: Prakrit sentences into Sanskrit - English :-

अहं न गच्छामि	હું જતો નથી.	I am not going.
सः न गच्छति	તે જતો નથી.	He/She is not going.
ત્વં ન તत्र ગચ્છસિ	તું ત્યાં જતો નથી.	You are not going there.
સઃ કુત્ર પશ્યતિ	તે ક્યાં જોવે છે ?	Where is he looking ?
સઃ તत्र પશ્યતિ	તે ત્યાં જોવે છે.	He/She is looking there.
अहं यत्र पश्यामि	હું જ્યાં જોઉં છું.	Where I am looking.
સઃ सदा भणति	તે સદા ભણે છે.	He/She is always studying.
સઃ किं पिबति	તે શું પીવે છે ?	What is he/she drinking ?
ત્વં કથં પિવસિ	તું શા માટે પીવે છે ?	Why are you drinking ?

-: ગુજરાતી વાક્યોનાં પ્રાકૃત-સંસ્કૃત વાક્યો :-

-: Prakrit-Sanskrit sentences of English Sentences :-

હં પિવામિ	(અહં પિવામિ) ।	સો અત્ય વસઇ	(સઃ અત્ર વસતિ) ।
સ ન ભણઇ	(સઃ ન ભણતિ) ।	સો કો	(સઃ કઃ) ।
અહં જયા ચલામિ	(અહં યદા ચલામિ) ।	સ કિં બોલ્લઇ	(સઃ કિં કથયતિ) ।
તયા ત્વં ચલસિ	(તદા ત્વં ચલસિ) ।	અહં જહ બોલ્લઇ	(અહં યથા કથયામિ) ।
હં સયા તહિં ગચ્છામિ	(અહં સદા તત્ર ગચ્છામિ) ।	તહ સો બોલ્લઇ	(તથા સઃ કથયતિ) ।
તું તહિં કયા ગચ્છસિ	(ત્વં તત્ર કદા ગચ્છસિ) ।	સ કિં દેવ્વઇ	(સઃ કિં પશ્યતિ) ।

પગલું - પની પુરવણી
Supplementary of the step 5

-: પ્રાકૃત વાક્યોનાં સંસ્કૃત-ગુજરાતી વાક્યો :-

-: Sanskrit-English sentences of Prakrit sentences :-

અહં તત્ર ગચ્છામિ	હું ત્યાં જાઉં છું.	I am going there.
પુત્રઃ તત્ર ગચ્છસિ	બાળક ત્યાં જાય છે.	A child is going there.
બાલઃ યત્ર ગચ્છતિ	બાળક જ્યાં જાય છે.	Where the child is going.
બુધઃ તત્ર ગચ્છતિ	પંડિત ત્યાં જાય છે.	A scholar is going there.
પુત્રઃ યદા ભણતિ	પુત્ર જ્યારે ભણે છે.	When son is studying.
જનકઃ તદા પશ્યતિ	પિતા ત્યારે જોવે છે.	Then father is watching.
શ્રમણઃ યથા કથયતિ	સાધુ જેમ કહે છે.	As a Saint is saying.
શિષ્યઃ તથા કથયતિ	શિષ્ય તેમ કહે છે.	Pupil is saying like that.
શ્રાવકઃ નમતિ	શ્રાવક નમે છે.	A devotee is bowing respectfully.

પગલું - ડની પુરવણી
Supplementary of the step 6

-: ધાતુઓના રૂપો :-

-: Forms of the verbs :-

કરેમિ	(કરોમિ)	હું કરું છું.	I am doing.	પુચ્છઇ	(પૃચ્છતિ)	તે પૂછે છે.	He/She is asking.
કરસિ	(કરોષિ)	તું કરે છે.	You are doing.	હસામિ	(હસામિ)	હું હસું છું.	I am laughing.
કરઇ	(કરોતિ)	તે કરે છે.	He/She is doing.	હસસિ	(હસસિ)	તું હસે છે.	You are laughing.
પુચ્છામિ	(પૃચ્છામિ)	હું પૂછું છું.	I am asking.	હસઇ	(હસતિ)	તે હસે છે.	He/She is laughing.
પુચ્છસિ	(પૃચ્છસિ)	તું પૂછે છે.	You are asking.				

આ પ્રમાણે ચર્, ચિંત્, ઇચ્છનાં રૂપો સમજવા.

Similarly, the forms of the words ચર્ (char), ચિંત્ (chint), ઇચ્છ (ichchh) etc. should be understood.

-: प्राकृत वाक्योनां संस्कृत-गुजराती वाक्यो :-

-: Sanskrit-English sentences of Prakrit sentences :-

भूपः तत्र सदा न गच्छति	राज त्वां दररोज जतो नथी.	The King does not go there daily.
आचार्यः यत्र चलति, तत्र उपाध्यायः चलति	आचार्य ज्वां यावे છે, ત્યાં ઉપાધ્યાય યાવે છે.	Where Aachaarya is walking, the Upaadhyaya is walking there.
શ્રમણઃ યથા નમતિ, શિષ્યઃ તથા નમતિ	સાધુ જેમ નમે છે, શિષ્ય તેમ નમે છે.	As Saint bows down, the pupil bows like that.
પણ્ડિતઃ યથા કથયતિ, શ્રાવકઃ તથા કથયતિ	પંડિત જેમ કહે છે, શ્રાવક તેમ કહે છે.	As scholar says, a devotee says like that.
મૂર્ખઃ ન નમતિ પુરુષઃ શ્રમણઃ ભવતિ	મૂર્ખો નમતો નથી. પુરુષ સાધુ થાય છે.	A fool is not bowing. A man is becoming a monk.
સજ્જનઃ યત્ર ગચ્છતિ, તત્ર બાલઃ ગચ્છતિ	સજ્જન જ્વાં જાય છે, ત્યાં બાળક જાય છે.	Where a gentleman goes, A child goes there.
મૂર્ખઃ ન પઠતિ	મૂર્ખ ભણતો નથી.	A fool does not study.

પગલું-૮ની પુસ્તકી
Supplementary of the step 8

-: प्राकृत वाक्योनां संस्कृत-गुजराती वाक्यो :-

-: Sanskrit-English sentences of Prakrit sentences :-

બાલઃ નગરમ્ અધુના ગચ્છતિ	બાળક નગરમાં હવે જાય છે.	Child is now going to the town.
જલે કમલમ્ અસ્તિ	પાણીમાં કમલ છે.	Lotus is in the water.
મૂર્ખઃ પાપં કરોતિ	મૂર્ખ પાપ કરે છે.	A fool is committing sin.
સજ્જનઃ પુણ્યં કરોતિ	સજ્જન પુણ્ય કરે છે.	A gentleman performs good deeds.
શ્રમણઃ શાસ્ત્રં પઠતિ	સાધુ શાસ્ત્ર ભણે છે.	A monk is studying scriptures.
તડાગસ્ય જલે કમલમ્ અસ્તિ	તળાવના પાણીમાં કમલ છે.	Lotus is in the water of the lake.
મૂર્ખઃ પુસ્તકં ન પઠતિ	મૂર્ખ પુસ્તક ભણતો નથી.	A fool is not studying the books daily.
બુધઃ પુસ્તકં પઠતિ સદા	પંડિત દરરોજ પુસ્તક ભણે છે.	A Scholar is studying the books daily.
અન્ધઃ જનઃ ન પશ્યતિ	આંધળો માણસ જોતો નથી.	A blind person does not see.
શ્રમણઃ શાસ્ત્રસ્ય વાક્યં કથયતિ	સાધુ શાસ્ત્રનું વાક્ય કહે છે.	A Saint is saying a sentence of the scripture.
હે શ્રાવક ! સજ્જનઃ પુરુષઃ તત્ર ભળતિ	હે શ્રાવક ! સજ્જન પુરુષ ત્યાં ભણે છે.	O shraavak (devotee) ! a gentleman is studying there.
હે બાલ ! ત્વમ્ અમ્હં પશ્યતિ	હે બાળક ! તું વાદળ જુએ છે ?	O Child ! Are you watching clouds ?
જિનસ્ય શાસ્ત્રં સત્યમ્ અસ્તિ	જિનનું શાસ્ત્ર સાચું છે.	The Scriptures of Jainism are true.
સઃ કમલસ્ય પર્ણં પશ્યતિ	તે કમળનું પાંદડું જુએ છે.	He is watching the leaf of a lotus.
પુત્રઃ ગૃહાત્ તત્ર ગચ્છતિ	પુત્ર ઘરેથી ત્યાં જાય છે.	The son is going there from the house.
પણ્ડિતઃ શાસ્ત્રં સદા પઠતિ	પંડિત શાસ્ત્ર હંમેશા ભણે છે.	A Scholar always studies the scriptures.

शिष्यः जिनबिम्बं नमति
तडागस्य जलं सदा पिबामि
अहं जिनस्य शास्त्रम् सदा पठामि
मूर्खः जिनस्य शास्त्रं न पठति

शिष्य जिनबिम्बने नमने છે. A pupil is bowing (Saluting) to the Jin idol.
હું તળાવનું પાણી હંમેશ પીવું છું. I always drink the water of the lake.
હું જિનનું શાસ્ત્ર હંમેશા ભણું છું. I always study the scriptures of Jainism.
મૂર્ખ જિનનું શાસ્ત્ર ભણતો નથી. A fool does not study the Jin scriptures.

-: ગુજરાતી વાક્યોનાં પ્રાકૃત-સંસ્કૃત વાક્યો :-

-: Prakrit-Sanskrit sentences of English Sentences :-

આયરિયસ હત્યો	(આચાર્યસ્ય હસ્તઃ) ।	તું તર્હિં કહં ન ગચ્છસિ ?	(ત્વં તત્ર કથં નં ગચ્છસિ ?) ।
મુક્કસ ઘરં	(મૂર્ક્સ્ય ગૃહમ્) ।	સ તર્હિં સયા ગચ્છઈ	(સઃ તત્ર સદા ગચ્છતિ) ।
સ અહુણા સમણં નમઈ	(સઃ અધુના શ્રમણં નમતિ) ।	અભં જલં દાઈ	(અભ્રં જલં યચ્છતિ) ।
સીસો આયરિયેણ સહ જિણં નમઈ	(શિષ્યઃ આચાર્યેણ સહ જિનં નમતિ) ।	સજ્જણો દીણાય દાણં દાઈ	(સજ્જનઃ દીનાય દાનં યચ્છતિ) ।
સ ગેહં ગચ્છઈ	(સઃ ગેહં ગચ્છતિ) ।	સીસો બુહત્તો સત્થં પઢઈ	(શિષ્યઃ બુધાત્ શાસ્ત્રં પઠતિ) ।

પગલું - ૯ની પુરવણી Supplementary of the step 9

-: પ્રાકૃત વાક્યોનાં સંસ્કૃત-ગુજરાતી વાક્યો :-

-: Sanskrit-English sentences of the Prakrit Sentences :-

શ્રમણઃ ક્રિયાં કરોતિ	સાધુ ક્રિયા કરે છે.	Saint is doing his 'Kriyaa'.
અહં ચન્દ્રિકાં પશ્યામિ	હું ચાંદની જોઉં છું.	I am watching the moonlight.
અમ્બા પુત્રં સત્યં વાક્યં કથયતિ	મા પુત્રને સત્ય વાક્ય કહે છે.	Mother is telling true sentences to her son.
રમાં નમતિ	તે લક્ષ્મીને નમને છે.	He is bowing to goddess Laxmi.
હે રમે ! ત્વં કથં ગચ્છસિ	હે લક્ષ્મી ! તું કેમ જાય છે ?	O Laxmi ! Why are you going ?
આચાર્યઃ કૃપાં કરોતિ	આચાર્ય કૃપા કરે છે.	Aachaarya is obliging.
જનકઃ બાલસ્ય શાસ્ત્રં કથયતિ	પિતા બાળકને શાસ્ત્ર કહે છે.	Father tells about the scriptures to the child.
અહં કમલસ્ય કલિકાં પશ્યામિ	હું કમલની કળીને જોઉં છું.	I am watching the bud of a lotus.

પગલું - ૧૦ની પુરવણી Supplementary of the Step-10

-: પ્રાકૃત વાક્યોનાં સંસ્કૃત-ગુજરાતી વાક્યો :-

-: Sanskrit-English sentences of Prakrit sentences :-

નિષ્ઠુરઃ શઠઃ અધિકમ્ અધમં ચ પાપં કરોતિ ।	તડાગે શુક્લં મનોજ્ઞં ચ કમલમ્ અસ્તિ ।
નિર્દય લુચ્ચો માણસ અધિક અને અધમ પાપ કરે છે.	તળાવમાં સફેદ અને સુંદર કમળ છે.
Heartless and Cunning man does many cruel sins.	White and beautiful lotuses are there in the lake.
સજ્જનઃ જનઃ પરમે કાર્યે સફલઃ ભવતિ ।	વૃક્ષાત્ મધુરં પક્વં ચ ફલં પતતિ ।
સજ્જન માણસ મોટા કાર્યમાં સફળ થાય છે.	વૃક્ષપરથી મધુર અને પાકું ફળ પડે છે.
A gentleman succeeds in doing important work.	Sweet and ripe fruit is falling from a tree.

ગઙ્ગાયા: પવિત્રતા પરમા અસ્તિ ।
ગંગાની પવિત્રતા ઘણી વધારે છે.

The sacredness of Ganga is immense.

રામસ્ય ગેહં શોભનમ્ અસ્તિ ।
રામનું ઘર સુંદર છે.

The house of Rama is beautiful.

ગઙ્ગાયા: જલં શિવાય ભવતિ ।
ગંગાનું પાણી કલ્યાણને માટે થાય છે.

Water of Ganga is used for happiness and prosperity.

શ્રાવક: શ્રમણેન સહ જિનપ્રતિમાં નમતિ ।

શ્રાવક સાધુની સાથે જિન પ્રતિમાને નમે છે.

Shravak (devotee) is bowing to Jin idol along with the Saint (Sadhu).

ઉપાધ્યાયાત્ શ્રમણ: પઠતિ શાસ્ત્રમ્ ।

ઉપાધ્યાય પાસેથી સાધુ શાસ્ત્ર ભણે છે.

Saint (Sadhu) is studying the scriptures from Upaadhyaya.

ત્વં પરમાં કથાં કથયસિ ।

તું સારી કથા કહે છે.

You are telling a good story.

શ્રમણ: સદા જિનાગમં પઠતિ ।

સાધુ હંમેશા જિનાગમ ભણે છે.

Saint (Sadhu) is always studying the 'Jinaagam'.
(Supreme religious scriptures)

આચાર્યસ્ય આજ્ઞાં સદા શ્રાવક: ગૃહ્ણાતિ ।

આચાર્યની આજ્ઞાને હંમેશાં શ્રાવક ગ્રહણ કરે છે.

Shraavak (devotee) always accepts the Aachaarya's command.

-: ગુજરાતી વાક્યોનાં પ્રાકૃત-સંસ્કૃત વાક્યો :-

-: Prakrit-Sanskrit sentences of English sentences :-

જળો નરિંદસ્સ આણં ગિણ્હઠ્ઠ

(જન: નરેન્દ્રસ્ય આજ્ઞાં ગૃહ્ણાતિ) ।

હં સયા જિણસ્સ કહં કહામિ

(અહં સદા જિનસ્ય કથાં કથયામિ) ।

સેવા પરમો ધમ્મો અત્થિ

(સેવા પરમ: ધર્મ: અસ્તિ) ।

તું જિણપડિમં દેક્ખઠ્ઠ

(ત્વં જિનપ્રતિમાં પશ્યતિ) ।

બાલો જણયેણ સહ જિણં નમઠ્ઠ

(બાલ: જનકેન સહ જિનં નમતિ) ।

-: પ્રાકૃત વાક્યોનાં સંસ્કૃત-ગુજરાતી વાક્યો :-

-: Sanskrit-English sentences of Prakrit sentences :-

અહં મમ ગૃહમ્ અધુના ગચ્છામિ

હું મારા ઘરે હમણાં જાઉં છું.

I am now going to my house.

ત્વં મમ ગેહં કદા આગચ્છસિ ?

તું મારા ઘરે ક્યારે આવીશ ?

When will you come to my house ?

સ: પુરુષ: માં કથયતિ

તે પુરુષ મને કહે છે.

That man is telling me.

મત્ ત્વં કદા ગચ્છસિ

મારી પાસેથી તું ક્યારે જઈશ ?

When will you go away from me ?

બાલ: મહ્યં પુસ્તકં યચ્છતિ

બાળક મને પુસ્તક આપે છે.

A Child is giving me a book.

અહં શોભનં વસ્ત્રં દીનાય યચ્છામિ

હું સુંદર વસ્ત્ર ગરીબને આપું છું.

I give clothes to the poor.

-: પ્રાકૃત વાક્યોનાં સંસ્કૃત-ગુજરાતી વાક્યો :-

-: Sanskrit-English sentences of Prakrit sentences :-

અહં ત્વયા સહ ગૃહં ગચ્છામિ
હું તારી સાથે ઘરે જાઉં છું.

I am going home with you.

ત્વં મયા સહ નગરમ્ આગચ્છસિ કિમ્ ?
શું તું મારી સાથે નગરમાં આવે છે ?

Are you coming with me to the town ?

સઃ ત્વયા સહ તત્ર ન આગચ્છતિ
તે તારી સાથે ત્યાં નહિ આવે.

He will not come with you there.

કિન્તુ સઃ મયા સહ ગૃહમ્ આગચ્છતિ
પરંતુ તે મારી સાથે ઘરે આવે છે.

But, he is coming with me to the house.

તવ પુસ્તકમ્ અધુના કુત્ર અસ્તિ
તારું પુસ્તક હમણાં ક્યાં છે ?

Where is your book now ?

ત્વં મમ પુસ્તકં ન યચ્છસિ
તું મારું પુસ્તક આપતો નથી.

You are not giving my book.

સઃ પુરુષઃ તવ બાલેન સહ નગરં ગચ્છતિ
તે પુરુષ તારા બાળક સાથે નગરમાં જાય છે.

That man is going with your child to the town.

યત્ર રામસ્ય વસ્ત્રમ્ અસ્તિ, તત્ર બુધસ્ય પુસ્તકમ્ અસ્તિ
જ્યાં રામનું વસ્ત્ર છે, ત્યાં પંડિતનું પુસ્તક છે.

Where there is Rama's dress, there is the Scholar's book.

તવ નગરાત્ અહમ્ અધુના આગચ્છામિ
તારા નગરથી હું હમણાં આવું છું.

I am coming from your town now.

શિખરાત્ વ્યાધઃ આગચ્છતિ
શિખર પરથી શીકારી આવે છે.

A hunter is coming from the top of the mountain.

ઉદ્યાને મયા સહ બાલઃ આગચ્છતિ
બાગમાં મારી સાથે બાળક આવે છે.

A child is coming with me to the garden.

ભૂપઃ પુત્રાય ધનં યચ્છતિ
રાજા પુત્રને ધન આપે છે.

King is giving wealth to his son.

શિષ્યઃ આચાર્યેણ સહ ચૈત્યં સદા ગચ્છતિ
શિષ્ય આચાર્યની સાથે દેરાસર હંમેશાં જાય છે.

The pupil is always going to the temple (Jinaalaya-Deraasar) with his Aachaarya.

શ્રાવકઃ સદા જિનપ્રતિમાયાઃ અર્ચનં કરોતિ
શ્રાવક હંમેશાં જિનપ્રતિમાની પૂજા કરે છે.

Shraavak (devotee) is always worshipping the Jin idol.

-: ગુજરાતી વાક્યોનાં પ્રાકૃત-સંસ્કૃત વાક્યો :-

-: Prakrit-Sanskrit sentences of English sentences :-

કજ્જં જણાય અસાયં દાઙ્

(કાર્ય જનાય અસાતં યચ્છતિ) ।

ચંદો ગયણે અત્થિ

(ચન્દ્રઃ ગગને અસ્તિ) ।

પાવેણ જણો નિરયે ગચ્છઙ્

(પાપેન જનઃ નરકે ગચ્છતિ) ।

પુણ્ણેણ જણો સગ્ગં ગચ્છઙ્

(પુણ્યેન જનઃ સ્વર્ગ ગચ્છતિ) ।

મોરો નચ્ચં કરઙ્

(મયૂરઃ નૃત્યં કરોતિ) ।

જણસ્સ મણોરહો સહલો હોઙ્

(જનસ્ય મનોરથઃ સફલઃ ભવતિ) ।

મિગો વણે અત્થિ

(મૃગઃ વને અસ્તિ) ।

પગલું-૧૩ની પુરવણી
Supplementary of the step-13

૧. સ્વરો ૯ છે. અ, આ, ઇ, ઈ, ઉ, ઊ, એ, ઓ, ં.
1. Vowels are Nine (9). અ, આ, ઇ, ઈ, ઉ, ઊ, એ, ઓ, ં.
૨. વ્યંજનો ૩૧ છે. ક્, ખ્, ગ્, ઘ્, ઙ્, ચ્, છ્, જ્, ઝ્, ઞ્, ટ્, ઠ્, ડ્, ઢ્, ણ્, ત્, થ્, દ્, ધ્, ન્, પ્, ફ્, બ્, ભ્, મ્, ય્, ર્, લ્, વ્, સ્, હ્.
2. Consonants are 31 ક્, ખ્, ગ્, ઘ્, ઙ્, ચ્, છ્, જ્, ઝ્, ઞ્, ટ્, ઠ્, ડ્, ઢ્, ણ્, ત્, થ્, દ્, ધ્, ન્, પ્, ફ્, બ્, ભ્, મ્, ય્, ર્, લ્, વ્, સ્, હ્.
૩. પ્રાકૃતભાષામાં ૫ કાળ છે. તે વર્તમાનકાળ, ભૂતકાળ, આજાર્થ-વિધ્યર્થ, ભવિષ્યકાળ અને ક્રિયાતિપત્યર્થ એ પ્રમાણે ઓળખાય છે.
3. There are five (5) tenses in Prakrit They are known as : 1) Vartamaankaal (Present tense), 2) Bhutkaal (Past tense) 3) Agnaartha-Vidhyartha 4) Bhavishyakaal (Future tense) and 5) Kriyaatipattyartha ( ).
૪. વિભક્તિઓ સાત પદ્મા (Paddhamaa), બીયા (biyaa), તડયા (taiyaa), ચડત્થી (chaautthi), પંચમી (Panchami), છટ્ટી (chhatthi), સત્તમી (sattami), સંબોહણ છે અને વચન એકવચન અને બહુવચન છે.
4. Cases are seven પદ્મા (Paddhamaa), બીયા (biyaa), તડયા (taiyaa), ચડત્થી (chaautthi), પંચમી (Panchami), છટ્ટી (chhatthi), સત્તમી (sattami), and the exclamation addressing the Number is singular & plural.

-: જિણ, નાણ અને રમા શબ્દના એકવચનના રૂપો :-

-: Singular forms of જિણ, નાણ and રમા. :-

પદ્મા	જિણો	નાણં	રમા
બીયા	જિણં	નાણં	રમં
તડયા	જિણેણ	નાણેણ	રમાઅ, રમાઈ
ચડત્થી	જિણાય	નાણાય	રમાઅ, રમાઈ
પંચમી	જિણત્તો	નાણત્તો	રમત્તો
છટ્ટી	જિણસ્સ	નાણસ્સ	રમાઅ, રમાઈ
સત્તમી	જિણે	નાણે	રમાઅ, રમાઈ
સંબોહણં	હે જિણ !	હે નાણ !	હે રમે !

-: ખાલી જગ્યા પૂરેલાં વાક્યો :-

-: Sentences with the blanks filled up :-

તું અહુણા પુચ્છસિ
(ત્વમ્ અધુના પુચ્છસિ)
તું હમણાં પૂછે છે.

You are asking now.

સમણો જિણો હોઈ
(શ્રમણ: જિન: ભવતિ)
સાધુ જિન થાય છે.

Saint (Saadhu) is becoming Jin.

જણો સમણો હોઈ
(જન: શ્રમણ: ભવતિ)
માણસ સાધુ થાય છે.

Man is becoming a Saint (Saadhu).

જલે કમલં અત્થિ
(જલે કમલમ્ અસ્તિ)
પાણીમાં કમળ છે.

Lotus is in the water.

समणो जिणस्स सत्थं पढइ
(श्रमणः जिनस्य शास्त्रं पठति)
साधु जिननुं शास्त्र भाषे छे.

Saint (Sadhu) is studying the scripture.

अंधो जणो न देक्खइ
(अन्धः जनः न पश्यति)
आंधणो भाषस जेतो नथी.

Blind man does not see.

मुक्खो जिणस्स सत्थं न पढइ
(मूर्खः जिनस्य शास्त्रं न पठति)
मूर्ख जिननुं शास्त्र भाषतो नथी.

A Fool does not study the Jin Scriptures.

सावगो दीणाय दाणं देइ
(श्रावकः दीनाय दानं यच्छति)
श्रावक गरीबने दान आपे छे.

A Shraavak (devotee) is donating to the poor.

-: प्रश्नोत्तरा जवाबो :-

-: Answers to the questions :-

प्रश्न :- तुव किं नाम ? (तव किं नाम ?)
तारुं नाम शुं ?

Ques.:- What is your name ?

जवाब :- मम नाम भरहो इइ (मम नाम 'भरतः' इति)
मारुं नाम 'भरत' छे.

Ans.:- My name is 'Bharat'.

प्रश्न :- तुव जणयस्स किं नाम ? (तव जनकस्य किं नाम ?)
तारा पितानुं शुं नाम ?

Ques.:- What is your father's name ?

जवाब :- मम जणयस्स नाम उसहो इइ (मम जनकस्य नाम 'ऋषभः' इति)
मारुं पितानुं नाम 'ऋषभ' छे.

Ans.:- My father's name is 'Rishabh'.

प्रश्न :- तुव देवस्स किं नाम ? (तव देवस्य किं नाम ?)
तारा देवनुं शुं नाम ?

Ques.:- What is your God's name ?

जवाब :- मम देवस्स नाम अरिहंतो ति (मम देवस्य नाम 'अर्हन्' इति)
मारुं देवनुं नाम 'अरिहंत' अे प्रभाषे छे.

Ans.:- My God's name is 'Arihant'.

प्रश्न :- तुह धम्मस्स किं नाम ? (तव धर्मस्य किं नाम ?)
तारा धर्मनुं शुं नाम ?

Ques.:- What is the name of your religion ?

जवाब :- मम धम्मस्य नाम जइणो ति (मम धर्मस्य नाम 'जैनः' इति)
मारुं धर्मनुं नाम 'जैन' छे.

Ans.:- The name of my religion is Jainism.

प्रश्न :- तुं कहिं पढसि ? (त्वं कुत्र पठसि ?)
तुं क्थां भाषे छे ?

Ques.:- Where are you studying ?

जवाब :- हं पाठशालाअ पढामि (अहं पाठशालायां पठामि)
हुं पाठशाणामां भाषुं छुं.

Ans.:- I am studying in a Paathsaalaa (religious school).

प्रश्न :- तुह आयरियस्स किं नाम ? (तव आचार्यस्य किं नाम ?)
तारा आचार्यनुं शुं नाम ?

Ques.:- What is your Aachaarya's name ?

जवाब :- मम आयरियस्स नाम हेमचंद्रसूरी ति
(मम आचार्यस्य नाम 'हेमचन्द्रसूरिः' इति)
मारुं आचार्यनुं नाम 'हेमचंद्रसूरि' छे.

Ans.:- My Aachaarya's name is 'Hemchandrasuri'.

प्रश्न :- तुं समणो होइ ? (त्वं श्रमणः भवति ?)
तुं साधु थाय छे ?

Ques.:- Are you becoming a Saint (Saadhu) ?

जवाब :- समणो होमि (श्रमणः भवामि)
हुं साधु थाउं छुं.

Ans.:- I am becoming a Saint (Saadhu).

प्रश्न :- तुं अहुणा कहिं गच्छसि ? (त्वम् अधुना कुत्र गच्छसि ?)
तुं उमशां क्थां जाय छे ?

Ques.:- Where are you going now ?

जवाब :- हं अहुणा चइत्तं गच्छामि (अहम् अधुना चैत्यं गच्छामि)
हुं उमशां देरासर जाउं छुं.

Ans.:- Now, I am going to the temple (Deraasar, Jinalaya).

પ્રશ્ન :- તું મેં સહ આગચ્છસિ ? (ત્વં મયા સહ આગચ્છસિ ?)
તું મારી સાથે આવે છે ?

Ques.:- Are you coming with me ?

જવાબ :- હં તમે સહ આગચ્છામિ (અહં ત્વયા સહ આગચ્છામિ)
હું તારી સાથે આવું છું.

Ans.:- I am coming with you.

પ્રશ્ન :- તું સયા વચ્ચાણં કહસિ ? (ત્વં સદા વ્યાખ્યાનં કથયસિ ?)
તું દરરોજ વ્યાખ્યાન કહે છે. ?

Ques.:- Are you giving lectures daily ?

જવાબ :- હં સયા વચ્ચાણં કહામિ (અહં સદા વ્યાખ્યાનં કથયામિ)
હું દરરોજ વ્યાખ્યાન કહું છું.

Ans.:- I give lectures daily.

પ્રશ્ન :- તું કયા અજ્ઞયણં કરસિ (ત્વં કદા અધ્યયનં કરોષિ ?)
તું ક્યારે અધ્યયન કરે છે ?

Ques.:- When are you studying ?

જવાબ :- હં પચ્ચૂસકાલે અજ્ઞયણં કરોમિ
(અહં પ્રત્યૂષકાલે અધ્યયનં કરોમિ)
હું પ્રભાતકાલમાં ભણું છું.

Ans.:- I study early in the morning.

પ્રશ્ન :- જલે કિં અત્થિ ? (જલે કિમ્ અસ્તિ ?)
પાણીમાં શું છે !

Ques.:- What is there in the water ?

જવાબ :- જલે જમલં અત્થિ (જલે કમલમ્ અસ્તિ)
પાણીમાં કમલ છે.

Ans.:- There is a lotus in the water.

--: પગલું-૧૪ની પુરવણી :-
Supplementary of the step 14

--: પ્રાકૃત વાક્યોનાં સંસ્કૃત-ગુજરાતી વાક્યો :-

:- Sanskrit-Gujarati sentences of the Prakrit :-

લજ્જન્તે	તેઓ લજ્જા પામે છે.
રોદિમઃ	અમે રડીએ છીએ.
શૃણ્વન્તિ	તેઓ સાંભળે છે.
બુદ્ધયથ	તમે બોધ પામો છો.
ક્ષયથ	તમે ક્ષીણ થાઓ છો.
જુહ્વતિ	તેઓ હોમ કરે છે.
જયામઃ	અમે જીતીએ છીએ.
સ્પૃશન્તિ	તેઓ સ્પર્શ કરે છે.
સ્તુથ	તમે સ્તુતિ કરો છો.
રક્ષન્તિ	તેઓ રક્ષા કરે છે.
જાનન્તિ	તેઓ જાણે છે.
જાયન્તે	તેઓ ઉત્પન્ન થાય છે.

They feel shy.
We are crying.
They are listening.
You are achieving knowledge.
You are getting weakened.
They are offering oblations into sacrificial fire.
We are winning.
They are touching.
You are singing 'Stuti'. (Song in praise of God.)
They are protecting.
They are knowing.
They are being created.

પગલું-૧૫ની પુસ્તકી
Supplementary of the step 15

જિનાનાં પરમૈઃ શાસ્ત્રૈઃ શિવં ભવતિ
જિનોના પરમ શાસ્ત્રોથી કલ્યાણ થાય છે.
One is benefited by the ultimate
scriptures of Jainism.

બુધાઃ પ્રાકૃતસ્ય જ્ઞાનં લભન્તે
વિદ્વાનો પ્રાકૃતનું જ્ઞાન મેળવે છે.
Learned people are obtaining the knowledge
of Prakrit.

શિષ્યાઃ આચાર્યેભ્યઃ સ્તોત્રાણિ પઠન્તિ
શિષ્યો આચાર્યો પાસેથી સ્તોત્રો ભણે છે.
Pupils are studying the hymns from their
Aachaaryas.

નરેન્દ્રાઃ બુધેભ્યઃ રમાઃ યચ્છન્તિ
રાજાઓ વિદ્વાનોને લક્ષ્મી આપે છે.
Kings are giving wealth to the learned
persons.

શ્રાવકાઃ જિનવિમ્બેભ્યઃ ધનાનિ ચિન્ચન્તિ
શ્રાવકો જિનપ્રતિમાઓ માટે ધન એકત્રિત કરે છે.
Shraavakas (devotees) are collecting funds
for the Jin idols.

અહં સદા શ્રમણાન્ વન્દે
હું હંમેશા સાધુઓને નમું છું.
I always bow down to Saints (Saadhus).

--: ગુજરાતી વાક્યોના પ્રાકૃત-સંસ્કૃત વાક્યો :-

-: Prakrit-Sanskrit sentences of Gujarati Sentences :-

તું જયા જિનમંદિરં ગચ્છસિ, તયા કિં નેસિ ?
(ત્વં યદા જિનમન્દિરં ગચ્છસિ, તદા કિં નયસિ ?) ।
સાવગા સયા જિનપડિમાણં અચ્ચણં કરન્તિ
(શ્રાવકાઃ સદા જિનપ્રતિમાનામ્ અર્ચનં કુર્વન્તિ) ।

બાલા જણયેહિં સહ નયરં ગચ્છન્તિ
(બાલાઃ જનકૈઃ સહ નગરં ગચ્છન્તિ) ।
હં નિચ્ચં સમણાણ વક્ષાણાઈં સુણામિ
(અહં નિત્યં શ્રમણાનાં વ્યાખ્યાનાનિ શૃણોમિ) ।

પગલું-૧૬ની પુસ્તકી
Supplement to the step 16

--: પ્રાકૃત વાક્યોના સંસ્કૃત-ગુજરાતી વાક્યો :-

-: Sanskrit-Gujarati sentences of the Prakrit sentences :-

મુનયઃ સદા જાગ્રતિ ।
મુનિઓ હંમેશા જાગતા હોય છે.
Monks are always awake or alert.
કુલપતિઃ મુનિભ્યઃ દુગ્ધં યચ્છતિ ।
કુલપતિ મુનિઓને દુધ આપે છે. (વહોરાવે છે.)
A sage (who educates numerous pupils at his
hermitage) offers milk to munis (monks).

ભોગિનઃ સંસારે પતન્તિ ।
ભોગીઓ સંસારમાં પડે છે.
People who enjoy the material pleasures re-
main in worldly life and its activities.

કવિઃ કાવ્યં કરોતિ ।
કવિ કાવ્ય કરે છે.
Poet is composing a poem.
વિદ્યાર્થી બુધાત્ પુસ્તકં ગૃહ્ણાતિ ।
વિદ્યાર્થી પંડિત પાસેથી પુસ્તક લે છે.
Student is taking a book from the
teacher.

સૂરિણઃ સદા શ્રાવકાન્ શોભનં જ્ઞાનમ્ ઉપદિશન્તિ ।
આચાર્યો હંમેશા શ્રાવકોને સારા જ્ઞાનનો ઉપદેશ આપે છે.
Aachaaryas always preach true knowl-
edge to their shraavakas (devotees).

अहं केवलिनः नाम सदा गृह्णामि ।

હું કેવલિનું નામ સદા લઉં છું.

I always take the name of the kevali omniscient.

પગલું-૧૭ ની પુરવણી
Supplement to the step 17

--: પ્રાકૃત વાક્યોનાં સંસ્કૃત-ગુજરાતી વાક્યો :-

-: Gujarati-Sanskrit sentences of Prakrit sentences :-

મૃત્યુ: જનં નયતિ અન્તકાલે

છેલ્લા સમયે મૃત્યુ મનુષ્યને લઈ જાય છે.

At the last moment, death takes away the man.

ભિક્ષુ: શ્રાવકાન્ ધર્મ કથયતિ

સાધુ શ્રાવકોને ધર્મ કહે છે.

Saint (Saadhu) is preaching religion to devotees (Shraavakas).

બુધ: ભયં મૃત્યું ચ તરતિ

પંડિત ભય અને મૃત્યુને તરે છે.

Scholar is free from fear and death.

Scholar has surmounted fear and death.

પક્ષિણ: તરુષુ વસન્તિ

પક્ષિઓ વૃક્ષો ઉપર રહે છે.

Birds are living upon trees.

સાધૂનાં સત્યં શીલં તપ: ચ ભૂષણમ્ અસ્તિ
સત્ય, શીલ અને તપ સાધુઓનું ભૂષણ છે.

Truth, good character and penance are the ornaments of Saints.

હે શિશો ! ત્વં સમ્યગ્ અધ્યયનં ન કરોષિ
હે બાળક ! તું સારું અધ્યયન કરતો નથી.

O Child ! you are not studying well.

સર્વેષુ જીવેષુ તીર્થઙ્કરા: ઉત્તમા: સન્તિ
બધા જીવોમાં તીર્થકરો ઉત્તમ છે.

Tirthankars are the best among all living beings.

પગલું-૧૮ની પુરવણી
Supplementary of the step 18

--: પ્રાકૃત વાક્યોનાં સંસ્કૃત-ગુજરાતી વાક્યો :-

-: Sanskrit-Gujarati sentences of the Prakrit sentences :-

મમ બ્રાતુ: ભાલં શોભનમ્ અસ્તિ

મારા ભાઈનું લલાટ સુંદર છે.

The forehead of my brother is beautiful.

શ્રીવર્ધમાનસ્ય પિતા સિદ્ધાર્થ: ભૂપ: અસ્તિ

શ્રી વર્ધમાનના પિતા સિદ્ધાર્થ રાજા છે.

Father of Shree Vardhamaan is the king
Siddhaartha.

સીતાયા: ભર્તા રામ: અસ્તિ

સીતાના પતિ રામ છે.

Sita's husband is Ram.

બુધા: જિનતત્વાનાં જ્ઞાતાર: સન્તિ

પંડિતો જિનતત્વોના જ્ઞાતા છે.

Scholars know the true elements of Jainism.

શ્રમણ: શાસ્ત્રાણાં વાક્યાનિ શ્રાવકાન્ સદા કથયન્તિ
સાધુઓ શાસ્ત્રોના વાક્યો શ્રાવકોને હંમેશા કહે છે.

Saints (Saadhu's) always talk about
sentences of the scriptures to their
Shraavakas.

પિતર્ ! મમ વચનં ન શૃણોષિ

હે પિતા ! તમે મારું કથન સાંભળતા નથી.

O Father ! you are not listening to what
I am saying.

-: પ્રાકૃત વાક્યોનાં સંસ્કૃત-ગુજરાતી કરો :-

-: Sanskrit-Gujarati sentences of the Prakrit sentences :-

શ્રમણાય ભગવતે મહાવીરાય નમઃ

શ્રમણ ભગવાન મહાવીરને નમસ્કાર.

Salute to Bhagvan Mahavir.

મિથ્યા મમ દુષ્કૃતમ્

મારું ખરાબ આચરણ મિથ્યા થાઓ.

May my bad behaviour become null and void.

તિષ્ઠામિ કાયોત્સર્ગમ્

કાયાના ત્યાગમાં રહું છું.

I am remaining in the abandonment of the body.

ધ્યાનેન આત્માનં વ્યુત્સુજામિ

ધ્યાનથી આત્માને વોસિરાવું છું.

I forsake myself by meditation.

કરોમિ ભગવન્ સામાયિકમ્

હે ભગવન્ ! હું સામાયિક કરું છું.

O Bhagvan ! I am doing 'Saamaayik'.

અર્હચ્ચૈત્યાનાં કરોમિ કાયોત્સર્ગમ્

અરિહંત ચૈત્યોનો કાઉસગ્ગ કરું છું.

I am doing 'Kaausagg' of the Jinaalaya's of Arihant.

અનુશિષ્ટિમ્ ઇચ્છામઃ

અમે અનુશાસનને ઈચ્છીએ છીએ.

We wish for discipline.

શ્રુતદેવતાયાઃ કરોમિ કાયોત્સર્ગમ્

શ્રુતદેવતાનો કાઉસગ્ગ કરું છું

Am doing the 'Kaausagg' of 'Shrut Devataa'.

ક્ષેત્રદેવતાયાઃ કરોમિ કાયોત્સર્ગમ્

ક્ષેત્રદેવતાનો કાઉસગ્ગ કરું છું.

Am doing the 'Kaausagg' of 'Kshetra devataa'.

ભુવનદેવતાયાઃ કરોમિ કાયોત્સર્ગમ્

ભુવનદેવતાનો કાઉસગ્ગ કરું છું.

I m doing the 'Kausagg' of 'Bhuvan devataa'.

શ્રી નેમિ-વિજ્ઞાન-કસ્તૂરસૂરિ પ્રાકૃત પાઠશાળા

ઉદ્ઘાટન દિવસ : વિ.સં. ૨૦૫૭, મહા સુદ-૧૦, શનિવાર, તા.૩-૨-૨૦૦૧

* પ્રેરણા *

પ.પૂ. આચાર્ય શ્રી વિજય ચંદ્રોદયસૂરીશ્વરજી મ.સા. * પ.પૂ. આચાર્ય શ્રી વિજય અશોકચંદ્રસૂરીશ્વરજી મ.સા.
પ.પૂ. આચાર્ય શ્રી વિજય સોમચંદ્રસૂરિજી મ.સા.

* આયોજક *

શ્રી ૧૦૮ જૈન તીર્થ દર્શન ભવન ટ્રસ્ટ - સમવસરણ મહામંદિર પાલીતાણા

* મુખ્ય સહયોગી *

સ્વ. શ્રીમતી ઘનલક્ષ્મીબેન નવીનચંદ્ર શાહના આત્મશ્રેયાર્થે
શ્રી નવીનચંદ્ર જગાભાઈ શાહ પરિવાર

મલાડ

૨, ગોંતમનગર,
મલાડ [વેસ્ટ]
મુંબઈ.

ઘાટકોપર

શ્રી મુનિસુપ્રતપ્તવામિ
જૈન દેરાસર, નવરોજી લેન,
ઘાટકોપર [વેસ્ટ]

મુલુંડ

શ્રી વાસુપુજ્યસ્વામિ
જૈન દેરાસર, અપેર રોડ,
મુલુંડ [વેસ્ટ]

ભાયંદર

શ્રી ભાવન જિનાલય
દેવચંદનગર,
ભાયંદર [વેસ્ટ]

માઢુંગા

શ્રી જીવણ અબજી
જૈન જ્ઞાનમંદિર
માઢુંગા [સે.રે.]

योऽ राजलोक

14 RAJLOK

-: वैमानिक :-

-: Vaimanik-Heavenly gods :-

पंच अणुत्तर

- १ विजय
- २ वइजयंत
- ३ जयंत
- ४ अपराजित
- ५ सब्वत्थसिद्ध

पांच अनुत्तर

- विजय
- वैजयंत
- जयंत
- अपराजित
- सर्वार्थसिद्ध

FIVE ANUTTAR

- Vijay
- Vaijyant
- Jayant
- Aparajit
- Sarvarthasiddha

Types of planes in which the Dev of the same name resides.

नव गइवेयग

- १ सुदर्शन
- २ सुप्रतिभद्ध
- ३ मणोरम
- ४ सब्वओभद्र
- ५ सुविसाल
- ६ सुमणस
- ७ सोमणस्स
- ८ पियंकर
- ९ नंदीयर

नव त्रैवेयक

- सुदर्शन
- सुप्रतिभद्ध
- मनोरम
- सर्वतोभद्र
- सुविशाल
- सुमनस
- सौमनस्य
- प्रियंकर
- नंदीकर

NINE GRAIVEYAK

- Sudarshan
- Supratibaddh
- Manoram
- Sarvatobhadra
- Suvishal
- Sumanas
- Saumanasya
- Priyankar
- Nandikar

Types of Dev who resides in the planes of the same lame.

बारस देवलोअ

- १ सोहम्म
- २ ईसाण
- ३ सणंकुमार
- ४ महेंद्र
- ५ बंभलोअ
- ६ लंतक
- ७ महसुक्क
- ८ सहस्सार
- ९ आणय
- १० पाणय
- ११ आरण
- १२ अच्युअ

बार देवलोक

- सौधर्म
- ईशान
- सनत्कुमार
- माहेन्द्र
- ब्रह्मलोक
- लांतक
- महाशुक
- सहस्रार
- आनत
- प्राणत
- आरण
- अच्युत

TWELVE DEVLOK

- Saudharma
- Ishaan
- Sanatkumar
- Maahendra
- Brahmalok
- Laantak
- Mahashukra
- Sahasrar
- Aanat
- Praanat
- Aaran
- Achyut

Types of Dev.

नव लोगंतिअ

- १ सारस्वत
- २ आइच्च
- ३ वण्ह
- ४ अरुण
- ५ गढतोय
- ६ तुसिय
- ७ अब्वाबाध
- ८ मरुअ
- ९ अरिड्ड

नव लोकाण्टिक

- १ सारस्वत
- २ आदित्य
- ३ वह्नि
- ४ अरुण
- ५ गढतोय
- ६ तुषित
- ७ अव्याबाध
- ८ मरुत
- ९ अरिष्ट

NINE LOKANTIK

- 1 Saaraswat
- 2 Aaditya
- 3 Vahni
- 4 Arun
- 5 Gardatoya
- 6 Tushit
- 7 Avyabaadh
- 8 Marut
- 9 Arishta

किब्बिसिय

- ३ किब्बिसिय

किब्बिषिक

- ३ किब्बिषिक

KILBISHIK

- 3 Kilbishik

५ जोइसिय

- १ चंद
- २ सूर
- ३ गह
- ४ नक्खत्त
- ५ तारग

५ ज्योतिष्

- १ चंद्र
- २ सूर्य
- ३ ग्रह
- ४ नक्षत्र
- ५ तारा

FIVE JYOTISH

- 1 Moon
- 2 Sun
- 3 Planets
- 4 Constellations
- 5 Stars
- 8 Vaanvyantar
- 8 Vyantar
- 10 Tiryagjrumbhak

८ वाणवंतर

- ८ वंतर
- १० तिरियजंभग

८ वाणव्यंतर

- ८ व्यंतर
- १० तिर्यग्जुंभक

Peripatetic Dev - Evil types of Dev.

१० भवणवइ

- १५ परमाहम्मिय

१० भवनपति

- १५ परमाधार्मिक

10 - Bhavanpati

- 15 - Paramaadhaarmik.

सत्त नरय

- १ रयणप्पहा
- २ सक्करप्पहा
- ३ वालुअप्पहा
- ४ पंकप्पहा
- ५ धूमप्पहा
- ६ तमप्पहा
- ७ तमतमप्पहा

सात नारक

- २त्तप्रभा
- शर्कराप्रभा
- वालुकाप्रभा
- पंकप्रभा
- धूमप्रभा
- तमःप्रभा
- तमस्तमःप्रभा

SEVEN HELL

- Ratnaprabha
- Sharkaraaprabha
- Valukaaprabha
- Pankaprabha
- Dhumprabh
- Tamahaaprabha
- Tamas tamah prabha

સિદ્ધો ► સિદ્ધ શિલા

૧૪ યૌદ્ધ રાજલોક

૫ અનુતર
૯ ગૈવેયક

૧૩

૧૧ ૧૨
૯ ૧૦

↑ ૧૨

૧૨

૮
૭
૬

દે

૧૧

૧

૨

૩

૫

૪

૫

કિલ્બિષિક
લોકાંતિક

૧૦

૩

૪

લો

૯

૨

૨

ક

કિલ્બિષિક

૮

૧

કિલ્બિષિક
ચર સ્થિર જ્યોતિષ
દ્વીપ સમુદ્ર મધ્ય લોક
નરક ૧

સ્યંતર
ભવનપતિ

૭

૬

નરક ૨

૫

નરક ૩

૪

નરક ૪

૩

નરક ૫

૨

નરક ૬

૧

નરક ૭

૧

૨

૩

૪

૫

૬

૭

ત્રસ નાડી

લોક
ઉર્ધ્વ
અધો લોક

—: पाठसाला :-

इमा अम्हाण पाठसाला । तहिं अम्हे पइदिणं आगच्छाम । विज्जाइ अज्जयणं कुणमो । सालाअ अम्हाण गुरुणो अम्हो विविहं विसयं अज्जायन्ति । तेण विविहे विसये अम्हे जाणामो । तओ जणेसु न माणणीया, परं परोवगारया वि होमो । धण्णा अम्हे जं अम्हाण गुरुणं समागमो । एए गुरुणो अम्हं पिउणो तुल्ला । इमा य साला अम्हाण माउणो तुल्ला । विज्जत्थिणो य अम्हाण मित्ताइं । गुरुणं पिउणं माउणं च विणयो पइदिणं कायव्वो । विज्जत्थिहिं य सह सया सुट्ठु ववहारो कायव्वो^{१०} ।

१. पइदिणं	=	दररोज.	Daily.	६. परोवगारय	=	परोपकारी.	Benevolent.
२. विविह	=	विविध, जुदा जुदा.	Various, Different.	७. समागम	=	सारो भेणाप.	Good Company.
३. विसय	=	विषय.	Subject.	८. तुल्ला	=	समान.	Equal to.
४. अज्जाय (प्रेरक)	=	भाषाववुं.	To teach.	९. ववहार	=	व्यवहार.	Behaviour.
५. माणणीय	=	आदरणीय.	Respected.	१०. कायव्व	=	करवा योग्य.	Worth doing.

—: पाठशाळा :-

आ अमारी पाठशाळा छे. त्यां अमे दररोज आवीअे छीअे. विद्यानुं अध्ययन करीअे छीअे. शाळामां अमारा गुरुज्ज अमने जुदा जुदा विषयो भाषावे छे तेथी जुदा जुदा विषयोने अमे जाणीअे छीअे. तेथी लोकोमां मात्र आदरणीय नडि परंतु परोपकारी पण थरिअे छीअे. अमे धन्य छीअे के जेथी अमोने गुरुज्जो समागम थयो. आ गुरुज्ज अमारा पिता समान छे, आ शाळा अमारी माता समान छे अने विद्यार्थीओ अमारा मित्रो छे. गुरुज्जो, पिताज्जो अने माताज्जो विनय रोज करवो जेठिअे अने विद्यार्थीओ साथे उंमेशा सारो व्यवहार करवो जेठिअे.

—: PAATHSHAALAA (RELIGIOUS SCHOOL) :-

This is our school. We come here daily. Here we study the lessons.

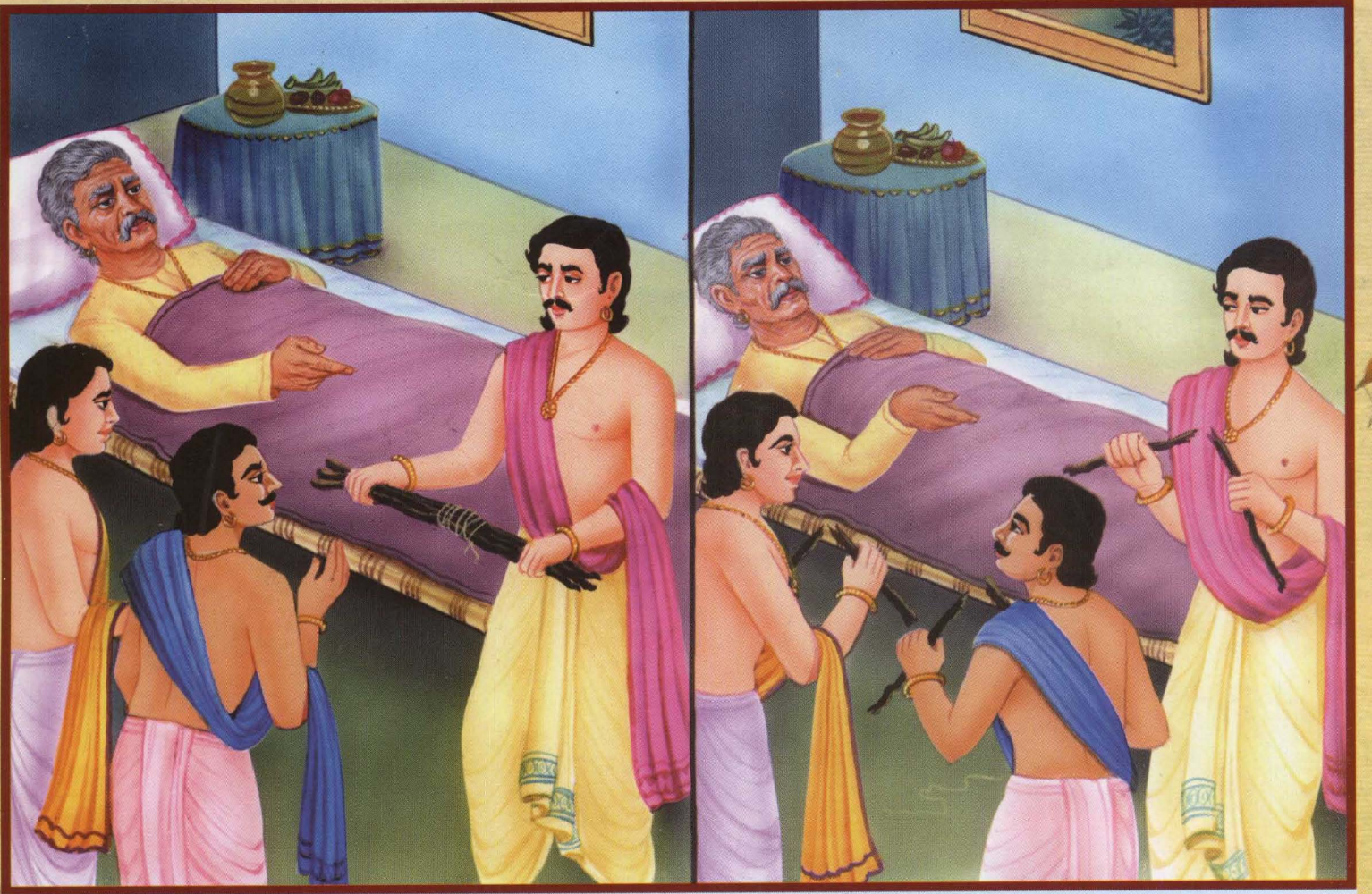
In school our master teaches us different subjects, hence we come to know about various subjects.

We are not only respected by the people, but also become benevolent. (helpful to others.)

We are fortunate to have our teacher. The teacher is like our father, the school is like our mother and the students are our friends.

We should always respect our teacher, father and mother. And we must always behave well with our fellow students.

—: संहई कज्जसाहिगा :-

एगम्मि नयरम्मि वुड्हो वसइ । मुच्चुणो समयम्मि वि तस्स पाणा न गच्छन्ति । तथा तस्स पुत्ता तं कहन्ति - रे जणय ! तुव इच्छा अज्ज वि अपरिपुण्णा, येण तुह पाणा सुहेण न गच्छन्ति त्ति । तथा वुड्हो बोल्लइ - अत्थि एगो उवएसो जं अदाऊण परलोगं न जामि । तथा पुत्ता वयन्ति - को सो उवएसो ? । तथा वुड्हो बुवइ—एगं जट्टीणं भारं आणीह ।

ते पुत्ता सिग्घं^{१०} जट्टीणं भारं आनेन्ति^{११} ।

तओ वुड्हो कहइ - रे पुत्ता । तुम्हाण एगो एगो एयं जट्टीणं भारस्स भंगाय^{१२} पयासं^{१३} करह ।

सव्वेहिं तथा तथा कयं^{१४} । परं तस्स भारस्स भंगाय ते समत्था न हुंति ।

तओ वुड्हो भणइ - अहुणा भारत्तो इमाओ जट्टीओ पुधं^{१५} किच्चा एगाए एगाए जट्टीए भंगाय पयासं करह । तथा कयम्मि तु सव्वाण ताण भंगो अप्पेण^{१६} एव कालेण होइ ।

तओ वुड्हो उवदिसइ - पुत्ता ! अणेण दिट्ठंतेण^{१७} जाणह - असंहया नस्सन्ति, संहया य न नस्सन्ति त्ति ।

१. संहइ = संछति, संप. Ulinity.

२. कज्जसाहिगा = कार्य सिद्ध करनारी. One who accomplishes the work.

३. वुड्ह = वृद्ध, धरडो. Old.

४. पाण = प्राण. Soul.

५. अपरिपुण्णा = पूरी थाई नछि ते. Incomplete, not satisfies.

६. अदाऊण = नछि आपीने. by not giving.

७. परलोग = भीजे लोक. Other world where the soul goes after the death.

८. वय् (वद्) = धोववुं. To speak.

૧. જઢિ	= લાકડી.	Stick.	૧૩. કય	= કર્યું.	Done.
૧૦. સીઘ	= શીઘ્ર.	Instant, Immediate.	૧૫. પુઘં	= પૃથક્, જુદું.	Different.
૧૧. આ+ણી	= લાવવું.	To bring.	૧૬. અપ્પ	= અલ્પ.	Little.
૧૨. ભંગ	= ભાંગવું.	To break.	૧૭. દિઢ્ઢંત	= દૃષ્ટાંત, ઉદાહરણ.	Example.
૧૩. પયાસ	= પ્રયાસ.	Effort.			

-: કાર્ય સિઢ્ઢ કરનારી એકતા :-

એક નગરમાં વૃઢ્ઢ વસે છે. મરણના સમયમાં પણ તેના પ્રાણો જતા નથી. ત્યારે તેના પુત્રો તેને કહે છે - “હે પિતાજી ! તમારી કઈ ઈચ્છા આજ પણ પુરી થઈ નહિ ! જેથી તમારા પ્રાણ સુખથી જતા નથી” એ પ્રમાણે, ત્યારે વૃઢ્ઢ કહે છે. એક ઉપદેશ છે—જે આપ્યા વિના પરલોક હું જવાનો નથી.

ત્યારે પુત્રો કહે છે - કયો તે ઉપદેશ ?

ત્યારે વૃઢ્ઢ કહે છે - એક લાકડીના ભારાને તમે લાવો.

તે પુત્રો જલ્દી લાકડીના ભારાને લાવે છે.

ત્યારે વૃઢ્ઢ કહે છે - રે પુત્રો ! તમે એક એક આ લાકડીના ભારાને ભાંગવા માટે પ્રયત્ન કરો.

ત્યારે બધા પુત્રો વડે તે પ્રમાણે કરાયું, પરંતું તે ભારાને ભાંગવા માટે તેઓ સમર્થ થયા નહિ.

ત્યાર પછી વૃઢ્ઢ કહે છે - હવે ભારામાંથી આ લાકડીઓને જુદી જુદી કરીને એક એક લાકડીને ભાંગવા માટે પ્રયાસ કરો.

તે પ્રમાણે કરવાથી તો તે બધીનો થોડા જ સમયમાં ભંગ થાય છે.

ત્યાર પછી વૃઢ્ઢ ઉપદેશ આપે છે કે - પુત્રો ! આ ઉદાહરણથી જાણો કે - “ભેગા નથી તેઓ નાશ પામે છે, અને ભેગા છે તેઓ નાશ પામતા નથી.”

-: UNITY, THAT MAKES THE WORK SUCCEED :-

There lived an old man in a town. Even at the time of death, his soul doesn't get freed. So, his sons tell him, "Oh, Father !, which wish of yours is not satisfied till today, that your soul hesitates to move out peacefully ?

Then the old man says, "There is one message, and I am not going to heaven, unless I give it to you".

The sons ask him, "which is that message ?"

So the old man says, "You all bring me a bundle of sticks". His sons bring it very soon.

Then the old man says, - "Oh my son !, one by one you come and make an effort to break this bundle of sticks". His sons tried to do the same. But they were unable to break the bundle.

Then the old man says, "Now, separate the sticks from the bundle and try to break one by one".

Doing like that, all the stick were broken in a short time.

Then the old man gave the message, "My sons !, learn from this example that those who are not united, get destroyed, and those who are united, do not get destroyed."

"United we stand, divided we fall"

—: आरियो बालगो :-

एगो आरियो बालगो नुईअ तडम्मि गच्छइ । तहिं नईअ जलम्मि पडिअं विंछिअं मरंतं देक्खइ । तस्स य हिययम्मि करुणा जाई । जओ^१ बालत्तणमि एव अंवाइ सो बालगो अहिंसाइ सुत्ताइ पाढिओ^८ ।

जहा - 'हे पुत्त ! पाणाइवायाओ^१ विरमहि^{१०}' इच्चाइ ।

अईव^{११} दयावंतो सो जलम्मि पडिअं विंछिअं हत्थेण गिण्हइ । तया सो जाइसहावओ^{१२} तं डंसइ,^{१३} जलम्मि य पडइ । सो तं बीयं वारं जलत्तो निस्सारइ,^{१४} तया वि सो बालगं डंसइ ।

परं सो डंसस्स वेयणं न गणइ, तइयं वारं पि निस्सारइ, तया वि सो विंछिओ तं डंसइ ।

तह वि सो तं चउत्थं वारं जलत्तो निस्सारइ ।

तया तहिं एगो रयगो^{१५} वत्थाइ धुवंतो^{१६} बालगं देक्खइ कहइ य—हे मुख ! लोअम्मि तुम्हारिसा^{१७} जणा के संति ?, जे एयारिसं^{१८} विसमयं^{१९} पि विंछिअं निस्सारंति ।

बालगो बुवइ - तुं ममं मुखं कहसि, तओ हं न मुखो ! जहा विंछिओ अप्पकेरो जाइसहावो न मुयइ, तहा मणूसो हं नियं परदुक्खस्स^{२०} विणासरूवं^{२१} उत्तमं सहावं कहं मुयामि ? ।

एवं उत्तमा पुरिसा नियं उत्तमं सहावं न मुयन्ति ।

१. नई = नदी. River.

२. तड = तट. Bank.

३. पडिअ = पडेल. Fallen.

४. मरंत = भरतल. Dying.

५. जा (जन्) = उत्पन्न थवुं. To emerge.

६. जओ = जे कारणथी. By that reason.

७. बालत्तण = बचपण. Childhood.

८. पाढिअ = भाषावायेल. Taught.

૧. પાણાઇવાય	= પ્રાણાતિપાત.	Killing of living beings.	૧૫. રયગ	= ધોબી.	Washerman.
૧૦. વિ+સ્મ્ (વિ+સ્મ્)	= અટકવું.	To stop.	૧૬. ધુવંત	= ધોતો.	Washing.
૧૧. અર્ઘ્વ	= ઘણું.	Extremely.	૧૭. તુમ્હારિસ	= તમારા જેવા.	Like you.
૧૨. જાઇસહાવ	= જાતિસ્વભાવ.	Basic inherent nature.	૧૮. ઇયારિસ	= એના જેવું.	Like him.
૧૩. ડંસ્ (દંશ)	= ડંખવું.	To sting.	૧૯. વિસમય	= ઝેરમય.	Poisonous.
૧૪. નિસ્સાર્ (નિર્+સારય)	= બહાર કાઢવું.	To remove out.	૨૦. પરદુઃખ	= બીજાનું દુઃખ.	Other's pain.
			૨૧. વિનાસરૂવ	= વિનાશરૂપ.	Destroyable.

-: સજ્જન બાળક :-

એક સજ્જન બાળક નદીના તટ પર જાય છે. ત્યાં નદીના પાણીમાં પડેલા વીંછીને મરતો જુવે છે અને તેના હૃદયમાં કરુણા ઉત્પન્ન થાય છે કેમકે બચપણમાં જ માતા વડે તે બાળક અહિંસાના સૂત્રો ભણાવાયેલો છે. જેમ - 'હે પુત્ર ! પ્રાણોના અતિપાતથી અટક' ઈત્યાદિ.

અત્યંત દયાળું તે પાણીમાં પડેલા વીંછીને હાથ વડે પકડે છે, ત્યારે તે જાતિ સ્વભાવથી તેને ડંખે છે, અને પાણીમાં પડે છે. તે બાળક તેને બીજી વાર પાણીમાંથી બહાર કાઢે છે. ત્યારે પણ તે વીંછી બાળકને ડંખે છે. પરંતુ તે ડંખની વેદનાને ગણતો નથી. ત્રીજી વાર પણ બહાર કાઢે છે ત્યારે પણ તે વીંછી તેને ડંખે છે. તો પણ તે તેને ચોથી વાર પાણીમાંથી બહાર કાઢે છે.

ત્યારે ત્યાં એક ધોબી વસ્ત્રોને ધોતો બાળકને જુવે છે અને કહે છે - હે મૂર્ખ ! લોકમાં તારી જેવા કેટલા ? જેઓ આવા ઝેરવાળા વિંછીને પણ બહાર કાઢે છે !

બાળક કહે છે - તું મને મૂર્ખ કહે છે તેથી હું મૂર્ખ નથી ! જેમ વીંછી પોતાનો જાતિસ્વભાવ મૂકતો નથી તેમ મનુષ્ય એવો હું બીજાના દુઃખના નાશરૂપ મારા પોતાના ઉત્તમ સ્વભાવને કેવી રીતે છોડું ?

આ પ્રમાણે ઉત્તમ પુરુષો પોતાના ઉત્તમ સ્વભાવને મૂકતા નથી.

-: A VIRTUOUS CHILD :-

Once a virtuous child goes to the river bank. There he sees a scorpion in dying in the river water. His heart fills up with compassion because since childhood he was taught the lessons of Ahimsa by his mother such as - "My child !, Stop from the killing of the living beings" etc.

He is extremely kind. He catches the scorpion who is in the water by his hands. But due to its inherent nature, it stings him and falls back into the water.

When the child removes it for the second time, it stings again. But he doesn't care for the pain caused by it. It stings even when he removes it for the third time. Even then he removes it for the fourth time.

Then seeing this boy, a washerman who was washing clothes there tells the boy, "You fool !, How many people are there in this world like you. Who even save such a poisonous Scorpion and save them."

The child says - "I am not a fool, just because you say so. As the Scorpion does not leave its basic inherent nature, how can I, a human being, leave-my inherent good nature of removing pain and sorrow of others ?" "The scorpions nature is to sting and my nature is to save".

Thus the good persons do not leave their good nature.

■ અનુમોદક ■

પૂ.આ. શ્રી વિજયઅજિતચંદ્રસૂરિજી મ., પૂ.પં. શ્રી વિનીતચંદ્ર વિજય ગણિ મ.ના ઉપદેશથી
શ્રી દેવકીનંદન શ્રે.મૂ.પૂ. જૈન સંઘ-અમદાવાદ

શ્રી રેવા શ્રે.મૂ.પૂ. જૈન સંઘ-અમદાવાદ

શ્રી શાહપુર પાંચપોળ જૈન સંઘ-અમદાવાદ

શ્રી જૈન શ્વેતાંબર મૂર્તિમૂજક સંઘ સાયન-મુંબઈ, ૫૦ વર્ષની સુવર્ણ જયંતીવર્ષ નિમિત્તે

સા. શ્રી વિનીતયશાશ્રીજીના ઉપદેશથી શ્રી સત્યનગર જૈન સંઘ

સા. શ્રી વિનીતયશાશ્રીજી મ.ના ઉપદેશથી શાસન રસિકભાઈ બેનો તરફથી

સાધવીજી શ્રી સુશીલાશ્રીજી મ. (ખેડાવાળા), સા. શ્રી શશીકલાશ્રીજીના ઉપદેશથી ગુણનુરાગી ભક્ત પરિવાર

શ્રી રમણિકલાલ પુંજભાઈ પરીખ પરિવાર-અંધેરી

બીના બકુલ અમરચંદ ઝવેરી (વેરાગીવાળા) પરિવાર હ. બકુલભાઈ-મુંબઈ

લીલાવતીબેન ખેતશીભાઈ પરિવાર-મલાડ (પશ્ચિમ)

માતુશ્રી વિજયાલક્ષ્મી તલકચંદ ગીરધરલાલ મહેતા પરિવાર-મુંબઈ

ગુરુ ગુણાનુરાગી સદ્ગૃહસ્થ પરિવાર

ચંપાબેન રમણિકલાલ તલકચંદ ચોકવાળા પરિવાર-મલાડ (પૂર્વ)

■ શુભેચ્છક ■

શ્રી ૧૦૮ જૈન તીર્થ દર્શન ભવન ટ્રસ્ટ
સમવસરણ મહામંદિર-પાલીતાણા

શ્રી નેમિ-વિજ્ઞાન-કસ્તૂરસૂરિજ્ઞાનમંદિર-સુરત

શ્રી નેમિસૂરિ આરાધના ભવન-સુરત

શ્રી શાસનસમ્રાટ નેમિસૂરિ જૈન શ્રે.મૂ.પૂ. સંઘ-મુંબઈ

ગણિ શ્રી શ્રમણચંદ્રવિજયજી મ.ના ઉપદેશથી

શ્રી મહાવીરસ્વામી શ્રે.મૂ.પૂ. જૈન દેરાસર ટ્રસ્ટ
જોગેશ્વરી-પારસનગર

ડૉ. ચોથમલ વાલચંદ

શ્રી સીમંધરસ્વામી જૈન દેરાસર ટ્રસ્ટ-સત્યકીનગર-મુંબઈ

શ્રી મોતીબાગ જૈન સંઘ-સાયન-મુંબઈ

સાધવીજી શ્રી મલયચશાશ્રીજીના ઉપદેશથી

પ્રીતિબેન અશ્વિનકુમાર

મુનિ શ્રી સંવેગચંદ્રવિજય, સાધ્વી શ્રી પ્રશાંતશ્રી,

ચશસ્વિનીશ્રી, ઉપશાંતશ્રીજીના ઉપદેશથી

અશ્વિન સંઘવી, જયણા-વર્ષા મહેતા પરિવાર-સુરત-અમેરિકા

માતુશ્રી જેકુંવરબેન અમૃતલાલ શાહ પરિવાર-માટુંગા

શ્રી જયસુખલાલ રાયચંદ મહેતા પરિવાર-માટુંગા

શ્રી જગજીવનદાસ ત્રિભોવનદાસ સોપારીવાળા પરિવાર-માટુંગા

શ્રી સુરેન્દ્રભાઈ નટવરલાલ શાહ ખંભાતવાળા પરિવાર-માટુંગા

શ્રી શાંતિલાલ વાડીલાલ શાહ ખંભાતવાળા પરિવાર-માટુંગા

શ્રી નગીનદાસ પોપટલાલ મહેતા પરિવાર-માટુંગા

શ્રી બાબુભાઈ કૈશવલાલ ઝવેરી પરિવાર-માટુંગા

શ્રી બાબુભાઈ કૈશવજી કોરડિયા પરિવાર-માટુંગા

શ્રી રસિકલાલ ગોપાળજી શાહ પરિવાર-માટુંગા

શ્રી ચંપકલાલ પોપટલાલ દોશી પરિવાર-માટુંગા

માતુશ્રી કમળાબેન દીપચંદ શાહ પરિવાર-માટુંગા

શ્રી જેચંદભાઈ જાદવજી મહેતા પરિવાર-માટુંગા

શ્રી ગંભીરભાઈ સોમચંદભાઈ શાહ પરિવાર-માટુંગા

શ્રીમતી જ્યોતિબેન ગુણવંતભાઈ શાહ પરિવાર-માટુંગા

શ્રી સૌભાગ્યચંદ કીલાચંદ પટ્ટણી પરિવાર-માટુંગા

શ્રી જયેશભાઈ રતિલાલ ફાવચંદ શાહ પરિવાર-માટુંગા

શ્રી ભૂપતરાય હીરાચંદ દોશી પરિવાર-માટુંગા

શ્રી નિખિલભાઈ કાંતિલાલ દોશી પરિવાર - માટુંગા

શ્રી સાયન જૈન સંઘના આરાધક ભાઈઓ-સાયન

શ્રી કાંતિલાલ મણીલાલ દંતારા ખંભાતવાળા પરિવાર

હ. ડૉ. તરૂણભાઈ-સાયન

કૃતિબેન કીરીટભાઈ શાંતિલાલ શાહ પરિવાર

દમણવાબા-ગોવાલિયા ટ્રેક

મુનિ શ્રી નિરાગચંદ્રવિજયજી મ.ના ઉપદેશથી

શ્રી વસંતભાઈ છોટાલાલ શાહ-ઘાટકોપર

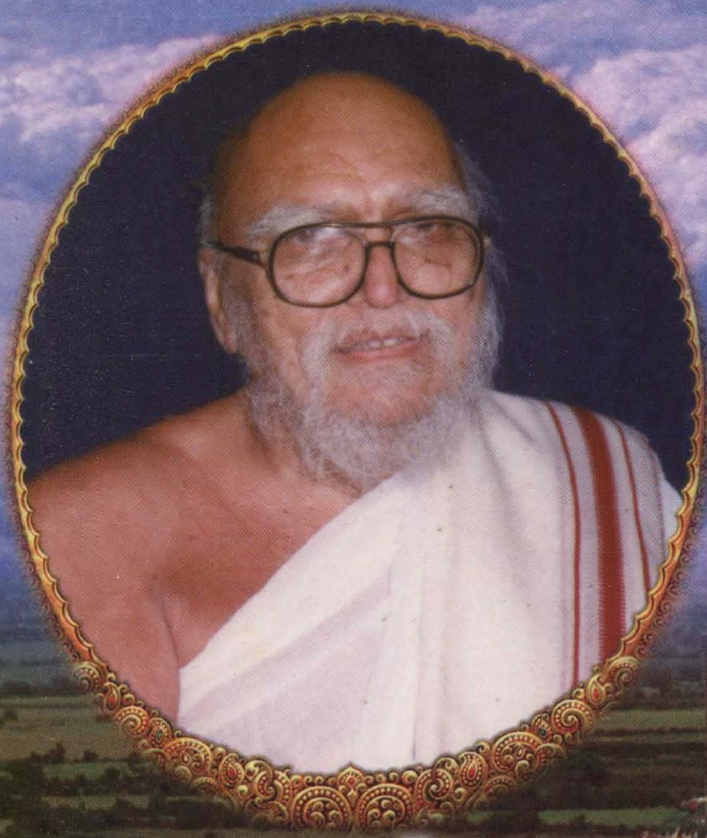
પુષ્પાબેન મંગલદાસ તુલસીદાસ-માંગરોળવાલા-વાલકેશ્વર

શ્રી તલકચંદ ગુલાબચંદ ઝવેરી પરિવાર-સુરતવાલા

શ્રી ચંદ્રકાંત બી. શાહ-હ. જય-જામનગર-પાર્લા

શ્રી અમૃતભાઈ ડી. મહેતા-ભૂજ (કચ્છ)

પ.પૂ. આચાર્યદેવ
શ્રી વિજય ચંદ્રોદયસૂરીશ્વરજી મ.સા.

પ.પૂ. આચાર્યદેવ
શ્રી વિજય અશોકચંદ્રસૂરીશ્વરજી મ.સા.

શ્રી ૧૦૮ જૈન તીર્થ દર્શન ભવન-સમવસરણ મહામંદિર-પાલીતાણા

★ મુખ્ય સહયોગ ★

- ★ શ્રી સંઘવી દેવકરણભાઈ મૂળજીભાઈ જૈન દેરાસર પેઢી શ્રી મલાડ શ્વે.મૂ.પૂ. જૈન સંઘ-મલાડ (પશ્ચિમ), મુંબઈ
- ★ પૂ.આ. શ્રી વિજય ચંદ્રોદયસૂરીશ્વરજી મહારાજ તથા સાધ્વીજી શ્રી પ્રવીણાશ્રીજીના ઉપદેશથી શ્રી જાંબલી ગલી જૈન શ્વે.મૂ.પૂ. સંઘ, શ્રી સંભવનાથ જૈન દેરાસર પેઢી
- ★ શ્રી ઘાટકોપર જૈન શ્વે.મૂ.પૂ. સંઘ, શ્રી મુનિસુવ્રતસ્વામિ જૈન દેરાસર
- ★ સ્વ. શ્રીમતી ધનલક્ષ્મીબેન નવીનચંદ્ર શાહના આત્મશ્રેયાર્થે શ્રી નવીનચંદ્ર જગાભાઈ શાહ પરિવાર અમદાવાદ-સાંતાક્રુઝ
- ★ શ્રીમતી યુનીબેન ખૂમચંદભાઈ રતનચંદજી જોરાજી પરિવાર
- ★ શ્રી વજુભાઈ પોપટલાલ ચત્રભૂજ બાબરિયા પરિવાર-સાયન

★ આધારસ્થંભ ★

- ★ શ્રી રાંદેર રોડ જૈન સંઘ, શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથ દેરાસર-સુરત
- ★ શ્રી માટુંગા શ્વે.મૂ.પૂ. જૈન સંઘ
- ★ પં. શ્રી સ્થૂલિભદ્રવિજયજી ગણિ મ.ના ઉપદેશથી શ્રી શાંતિનાથજી જૈન દેરાસર ટ્રસ્ટ, દેવચંદનગર, મલાડ
- ★ પં. શ્રી પુષ્પચંદ્રવિજયજી ગણિ મ.ના ઉપદેશથી શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથ જૈન દેરાસર પેઢી-દોલતનગર
- ★ પ્રવર્તક શ્રી કલ્યાણચંદ્રવિજયજી મ.ના ઉપદેશથી શ્રી જીવતલાલ ચંદ્રભાણ કોઠારી જૈન દેરાસર ટ્રસ્ટ-મલાડ
- ★ ગણિ શ્રી ચંદ્રવિજયજી મ. તથા સાધ્વીજી અમિતયશાશ્રીજીના ઉપદેશથી શ્રી મુનિસુવ્રતસ્વામિ શ્વે.મૂ.પૂ. જૈન સંઘ-વેલાણી એસ્ટેટ, મલાડ (પૂર્વ)
- ★ સાધ્વી શ્રી તિલકપ્રભાશ્રીજીના ઉપદેશથી શ્રી ઉમરપાઈ જૈન સંઘ
- ★ સાધ્વી શ્રી ચંદ્રપ્રભાશ્રીજીના ઉપદેશથી ગુણાનુરાગી ભક્તો
- ★ અ.સૌ. શિલ્પાબેન વિનોદકુમાર શાહ પરિવાર ઊંડણીવાળા-મલાડ
- ★ શ્રી સુરેશચંદ્ર ચંદુલાલ વૃજલાલ શાહ પરિવાર-માટુંગા
- ★ અ.સૌ. હર્ષાબેન રમેશચંદ્ર ગાઠાણી પરિવાર-અમદાવાદ
- ★ શ્રી અભેચંદ ગુલાબચંદ ખવેરી પરિવાર-મુંબઈ
- ★ શ્રી જયંતિલાલ છોટાલાલ શાહ પરિવાર-પાર્લા
- ★ સાધ્વી શ્રી રચણયશાશ્રીજીના ઉપદેશથી ધીરજબેન રતિલાલ સલોત દાઠાવાળા પરિવાર-પાર્લા
- ★ શ્રી લલ્લુભાઈ નેમચંદ દલાલ પરિવાર-મહુવા

design & printed by
NEHAJ ENTERPRISE
ph.: 8736745/8736535

www.jainelibrary.org